

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΡΥΜΑ: ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ: ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΤΟΜΙΚΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΑΚΗ Ε. ΕΛΕΝΗ

Α. Μ. :1340200201031

ΜΑΙΟΣ 2006,
ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ -----	4
Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ SUNDBERG 1981 (ΕΤΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ) -----	5
➤ Κοινωνική προκατάληψη -----	6
➤ Πρόληψη αναπηριών -----	7
➤ Εκπαίδευση -----	7
➤ Αποκατάσταση-υγεία -----	7
➤ Εργασία -----	7
➤ Κοινωνικό περιβάλλον -----	8
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ -----	9
Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ -----	10
ΠΡΟΟΙΜΙΟ -----	11
Η αναπηρία είναι ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων -----	11
Τα άτομα με αναπηρία διεκδικούν ίσες ευκαιρίες και όχι φιλανθρωπία. -----	11
Τα εμπόδια που υπάρχουν στην κοινωνία οδηγούν στην διάκριση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. -----	12
Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού. -----	12
Καταπολέμηση της διάκρισης + Θετικά μέτρα δράσης = κοινωνική ένταξη -----	12
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (ΕΣΑΕΑ) -----	13
ΤΙ ΕΙΝΑΙ -----	13
Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ -----	13
Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ -----	13
Σε εθνικό επίπεδο: -----	14
Η Συνομοσπονδία προωθεί τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συμμετέχοντας, μεταξύ των άλλων: -----	14
Σε ευρωπαϊκό επίπεδο: -----	15
ΟΡΑΜΑ -----	16
Πρόγραμμα για την πραγμάτωση του οράματος: -----	16
➤ Νομικά μέτρα -----	16
➤ Αλλάζοντας τη στάση της κοινωνίας -----	16
➤ Υπηρεσίες που προωθούν την ανεξάρτητη διαβίωση -----	17
➤ Υποστήριξη των οικογενειών -----	17
➤ Ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες με αναπηρίες -----	17
➤ Η διάχυση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές (Mainstreaming) -----	17
➤ Η απασχόληση ως κλειδί για την κοινωνική ένταξη -----	18
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ -----	18
Ευρωπαϊκά και Εθνικά όργανα των κρατών- μελών της Ε.Ε. και των υπό ένταξη στην Ε.Ε. χωρών -----	18
Β. Τοπικές αρχές -----	20
Γ. Εργοδότες -----	20
Δ. Εργατικά συνδικάτα -----	20
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΑΜΕΑ: -----	
ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ -----	21
Κατάρτιση και απασχόληση -----	21
Προστατευόμενη εργασία -----	22
Κοινωνικές εταιρείες -----	23
Υποστηριζόμενη εργασία -----	24
Υποστηριζόμενη διαβίωση -----	25
Υποστηρικτική τεχνολογία -----	26
Τηλεμάθηση -----	27
Τηλεργασία -----	29

ΔΡΑΣΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ -----	31
1) Εξατομικευμένη προσέγγιση -----	32
2) Εφαρμογή του σχεδίου κοινωνικής ενσωμάτωσης (μεινστριμινγκ) στα προγράμματα κατάρτισης -----	32
3) Συνεχής παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών -----	32
4) Εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων -----	33
5) Προώθηση στην απασχόληση -----	33
6) Προώθηση ίσων ευκαιριών των ατόμων με αναπηρίες και στις νέες τεχνολογίες -----	33
7) Ψήφιση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου (Ο ν. 2643/98 και η τροποποίησή του) -----	33
Η ΑΔΥΝΑΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ -----	34
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ -----	35
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ -----	35
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε. -----	35
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΑΠΟ ΤΟΝ Ο.Η.Ε. -----	36
ΕΡΓΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ ΧΩΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΜΕΑ -----	37
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΜΕΑ -----	37
Η 159/82 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΑ -----	37
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ -----	38
(Ν. 1078/80, Ν.1914/90, Ν.2065/92) -----	38
➤ Αριθμός 824/1987 ΑΠ (Τμήμα Β΄) -----	39
➤ Αριθμός 708/1998 ΑΠ (Τμήμα Β΄) -----	39
➤ Αριθμός 2097/1999 -----	39
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ -----	39
(Τμήμα Α΄) 39	
➤ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2656/2000 -----	40
➤ Αριθμός 2973/2001 -----	40
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ -----	40
ΤΜΗΜΑ Β΄ 40	
➤ Αριθμός 2523/2004 -----	41
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ -----	41
ΤΜΗΜΑ Δ΄ 41	
ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ -----	42
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ -----	44
ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -----	45
ΠΕΡΙΛΗΨΗ -----	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -----	47
ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ -----	48

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Άτομα με ειδικές ανάγκες [ΑμΕΑ] – Άτομα με αναπηρίες- Ανάπηροι : θεωρούνται τα άτομα που έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων.

Το δικαίωμα της ζωής είναι δικαίωμα κάθε ανθρώπου. Το ότι ο άνθρωπος ζει, σκέφτεται και υπάρχει δημιουργεί αυτομάτως υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα. Σε καμία περίπτωση φιλοσοφικά τα δικαιώματα των ανθρώπων δεν είχαν σαν κριτήριο την αρτιμέλειά τους, την όραση ή την ακοή τους. Καταχτήθηκαν και ορίστηκαν με μοναδικό κριτήριο την ίδια τη ζωή.

Στις οργανωμένες κοινωνίες η πολιτεία είναι υποχρεωμένη να αναγνωρίζει νομοθετικά αλλά και ουσιαστικά τα δικαιώματα των ατόμων πολιτών της. Πέρα όμως από τα στενά γεωγραφικά όρια της κάθε πολιτείας υπάρχει ο άνθρωπος σαν ον που δεν διαφέρει υπαρξιακά και έτσι γενικεύεται και η καταγραφή των δικαιωμάτων του. Με κριτήριο λοιπόν το δικαίωμα στη ζωή όλων των ανθρώπων και προκειμένου η ζωή αυτή να έχει και ποιοτική σημασία, είμαστε υποχρεωμένοι για τον κάθε άνθρωπο να λάβουμε υπόψη μας τις ανάγκες του που δημιουργούνται μέσα από τα συγκεκριμένα του προβλήματα, με σκοπό να τα αναδείξουμε και έτσι να παρέμβουμε ουσιαστικά και αποτελεσματικά για τη λύση τους.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, η επαγγελματική και κοινωνική αποκατάσταση των ατόμων με μαθησιακές αναπηρίες (κινητικές, αισθητηριακές, αναπτυξιακές), καθώς και των ατόμων ή ομάδων του πληθυσμού που ζουν σε συνθήκες κοινωνικό-οικονομικού αποκλεισμού σημείωσε σημαντικά βήματα προόδου. Η πρόοδος αυτή σηματοδότησε το τέλος μιας εποχής, κατά την οποία τα άτομα με κάποιας μορφής αναπηρία εθεωρούντο, ως επί το πλείστον, πολίτες χωρίς δικαιώματα, η δε στάση του κοινωνικού συνόλου εξέφραζε ανάμεικτα συναισθήματα οίκτου και προκαταλήψεων.

Στην περίπτωση των ΑμΕΑ όπου η ανάδειξη των αναγκών σημαίνει και διασφάλιση των δικαιωμάτων, έρχεται η κοινωνική εργασία, μια επιστήμη που αναλύει και συνθέτει, να παρέμβει ώστε να αναγνωριστούν αυτά τα δικαιώματα.

Τα δικαιώματα των ΑμΕΑ πρωτοδιακηρύχθηκαν στις 9 Δεκέμβρη 1975 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Η Γενική Συνέλευση των Η. Ε επιβεβαιώνοντας την πίστη στα ανθρώπινα δικαιώματα, τονίζει ότι όλα τα ανάπηρα άτομα ανεξαρτήτου αναπηρίας φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, καταγωγής, οικονομικής ή άλλης κατάστασης έχουν τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα με τους συμπολίτες της ίδιας ηλικίας, που συνεπάγεται πρώτα και κύρια το δικαίωμα να απολαμβάνει μια καθώς πρέπει ζωή, όσο το δυνατόν κανονική και πλήρη.

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ SUNDBERG 1981 (ΕΤΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ)

Έχοντας υπόψη την παγκόσμια διακήρυξη για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη διακήρυξη των αναπήρων ατόμων και των πνευματικά καθυστερημένων, επανατονίζει την αναγκαιότητα να παρθούν μέτρα ώστε οι διατάξεις και οι αρχές να γίνουν σεβαστές και επιμένει ότι θα πρέπει όλα τα ανάπηρα άτομα να επωφελούνται υπηρεσιών επανεκπαίδευσης και άλλων μορφών υποστήριξης που είναι αναγκαίες για τη μείωση των αποτελεσμάτων της αναπηρίας, έτσι που **πιο ένταξή τους στην κοινωνία να είναι όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένη** και ο ρόλος τους εποικοδομητικός.

Η διακήρυξη του Sundberg τονίζει ότι οι κρατικές αρχές, οι ειδικές οργανώσεις και η κοινωνία στο σύνολό της θα πρέπει να λάβουν υπόψη στο καταρτισμό κάθε δράσης τους για τα ΑμΕΑ, τις βασικές αρχές της ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ, ΕΝΤΑΞΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ και ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ. Σύμφωνα με αυτές τις αρχές θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή των αναπήρων ατόμων και των οργανώσεών τους σ' όλες τις αποφάσεις και δράσεις που τα' αφορούν. Τα ανάπηρα άτομα θα πρέπει να επωφελούνται από όλες τις υπηρεσίες των οποίων η αποκέντρωση θα επιτρέψει ώστε οι ανάγκες τους να ληφθούν και να ικανοποιηθούν μέσα στα πλαίσια της κοινότητάς τους.

Κάθε ανάπηρο άτομο πρέπει να εξασκεί το βασικό του δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση, την επαγγελματική επιμόρφωση, την κουλτούρα και την πληροφόρηση (άρθρο 1). Για την εκπαίδευση και κατάρτισή τους θα πρέπει να παρέχονται στα ανάπηρα άτομα οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός που είναι αναγκαία (άρθρο 11), να ενισχυθεί η έρευνα που αφορά την ανάπτυξη γνώσεων και να προσαρμοστεί η σύγχρονη τεχνολογία στις ανάγκες των αναπήρων (άρθρο 13). Και τέλος όλα τα προγράμματα πολεοδομίας και περιβάλλοντος θα πρέπει να σχεδιάζονται με τρόπο ώστε να διευκολύνουν την ένταξη και τη συμμετοχή των αναπήρων ατόμων σε όλες τις δραστηριότητες της κοινότητας και ειδικά στους τομείς της εκπαίδευσης και της κουλτούρας.

Είναι σε όλους γνωστό ότι στη χώρα μας η παραπάνω διακήρυξη δεν έχει διατυπωθεί και ορισθεί νομοθετικά, αλλά έχει αντιμετωπιστεί αποσπασματικά και περιστασιακά με νομοθετήματα που απλώς αγγίζουν το πρόβλημα. Το ότι η επιδοματική πολιτική και η ιδρυματική περίθαλψη των ΑμΕα θα υπάρχει σαν ο μοναδικός σχεδόν τρόπος κάλυψης αναγκών από τις εκάστοτε κυβερνήσεις είναι σαφές. Επιπλέον κρίνουμε τις υπηρεσίες πρόνοιας για ΑΜΕΑ:

- ✓ Ποιοτικά χαμηλού επιπέδου και ποσοτικά ανεπαρκείς
- ✓ Μη αποκεντρωμένες άρα και απρόσιτες
- ✓ Χωρίς ευελιξία ώστε να προσαρμόζονται στις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες.

Καταθέτοντας την εμπειρία τους οι κοινωνικοί λειτουργοί και συσχετίζοντάς την με τα δικαιώματα των αναπήρων αναφέρονται:

➤ **Κοινωνική προκατάληψη.**

Στην κοινωνική προκατάληψη σαν τροχοπέδη στην αναγνώριση του δικαιώματος στη ζωή. Αυτή εκφράζεται κυρίως με απόρριψη, απομόνωση, επιθετικότητα. Ο κοινωνικός ρατσισμός, οι προκαταλήψεις, η βία και οι «ειδικές» θεραπευτικές συνθήκες συνθέτουν και αναπαράγουν ένα εχθρικό κοινωνικό περιβάλλον, που δεν ανέχεται την ύπαρξη των αναπήρων και τους εξορίζει στην απομόνωση του κοινωνικού περιθωρίου, των απροσπέλαστων πόλεων και των «ολοκληρωτικών» ιδρυμάτων. Συνεπώς θα πρέπει κάτι να γίνει ώστε οι ίδιοι οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες να αντισταθούν σε κάθε τι που τους χρεώνει αυθαίρετα το στίγμα του άρρωστου, του ανίκανου, του επικίνδυνου και τους αντιμετωπίζει αναλόγως στην απομόνωση των ειδικών ιδρυμάτων, ασύλων, «σχολείων».

➤ **Πρόληψη αναπηριών.**

Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στις αναπηρίες που προέρχονται από ατυχήματα, κυρίως τροχαία και πιστεύουν ότι η παντελής έλλειψη κοινωνικής πολιτικής έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της συχνότητας των αναπηριών με συνέπεια την καταστρατήγηση του άρθρου 7 της διακήρυξης περί μείωσης συχνότητας αναπηριών. Θεωρούν απαραίτητο να επισημανθεί ότι τα μέτρα πρόληψης απεικονίζουν και το ενδιαφέρον της πολιτείας για την ποιότητα ζωής των πολιτών, δευτερευόντως κοστίζουν πολύ λιγότερο.

➤ **Εκπαίδευση**

Μέχρι πριν μια δεκαετία αγωγή στην Ελλάδα λειτουργούσε στα πλαίσια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και φιλανθρωπίας. Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν τα ειδικά σχολεία που με τον ν.1566/85 κατοχυρώθηκαν και νομοθετικά. Αυτό όμως, ακόμα και αν οι προθέσεις της πολιτείας ήταν οι καλύτερες είχε σαν αποτέλεσμα την γκετοποίηση των ΑμΕΑ και όχι την κοινωνική ένταξη. Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν το δικαίωμα να μην υφίστανται την τυποποίηση της διαφοράς τους, έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε προσπελάσιμη για τις ικανότητές τους εκπαίδευση στα συνηθισμένα εκπαιδευτήρια.

➤ **Αποκατάσταση-υγεία**

Οι άνθρωποι με αναπηρίες, μέσα σε επαρκές και σύγχρονο πλέγμα υπηρεσιών έχουν δικαίωμα να αποκτήσουν τη μέγιστη δυνατή ικανότητα για να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που έχουν απομείνει, να εκπαιδευτούν στις νέες συνθήκες ζωής μαζί με τις αναπηρίες τους, ώστε να συμμετέχουν σε όλες (ή σχεδόν όλες) τις κοινωνικές και παραγωγικές διαδικασίες.

Η επιλογή συνθηκών και όρων νοσηλείας για μεγάλες ομάδες αναπήρων (παραπληγικών-κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων) είναι πολύ περιορισμένη.

➤ **Εργασία**

Το δικαίωμα στη ζωή κατοχυρώνεται με το δικαίωμα στην εργασία. Μ' αυτήν μπορεί να εξασφαλιστεί μια ποιοτικά ανάλογη ζωή μ' αυτήν των εργαζομένων στην ίδια εργασία και βέβαια μέσα από τη δουλειά νοιώθουν ότι μπορούν να αποδείξουν την αξία τους. Ένα από τα σοβαρότερα εμπόδια πολύ χαμηλού ποσοστού επαγγελματικής αποκατάστασης θεωρούν οι κοινωνικοί λειτουργοί την ανεπάρκεια του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης. Παρατηρείται έλλειψη σαφούς προγραμματισμού και συγκεκριμένων στόχων.

Υπάρχει ένα συνοθύλευμα παραδοσιακών και νέων επαγγελματιών-ταχύρυθμων και κυρίως μακροχρόνιων καταρτίσεων τελείως ξεκομμένων από την αγορά εργασίας με ελλιπή ή ξεπερασμένο τεχνικό εξοπλισμό. Σ' αυτές φοιτούν άτομα με ειδικές ανάγκες, ανάγκες που η τοποθέτησή τους εκεί έγινε με κριτήρια που φανερώνουν στενότητα επιλογών ή με άλλα λόγια «αυτά έχουμε, αυτά κάνουμε, είτε είναι σωστά είτε όχι». Η επιλογή, η κατάρτιση, η επαγγελματική αποκατάσταση λειτουργούν ανεξάρτητα μεταξύ τους και δεν συνδέονται επιστημονικά και ενιαία ώστε να έχουμε θετικά αποτελέσματα. Παρ' όλο που το όλο σύστημα επιδοτείται οικονομικά από την ΕΟΚ δεν έχει συμβεί το πολύ βασικό, η μελέτη και η επιλογή των ειδικοτήτων στις οποίες τα ΑΜΕΑ θα μπορούσαν να αποδώσουν τα μέγιστα ώστε ισότιμα να διεκδικήσουν μια θέση εργασίας.

Η ύπαρξη του νομ. 1648/89 για την επαγγελματική αποκατάσταση κρίνεται θετική, παρ' ότι συχνά καταστρατηγείται.

➤ **Κοινωνικό περιβάλλον**

Οι ελληνικές πόλεις με επικεφαλής την Αθήνα είναι απροσπέλαστες στις περιορισμένες ικανότητες των ανθρώπων με αναπηρίες. Μόνο ένα μουσείο της Αθήνας είναι προσβάσιμο για αναπηρικό αμαξίδιο, τα υπόλοιπα διαθέτουν από μέτρια έως κακή πρόσβαση. Τα ειδικά ΕΑΣ δεν χρησιμοποιούνται από ΑΜΕΑ, λόγω γραφειοκρατικών δυσκολιών. Όσον αφορά την απόκτηση στέγης δίνονται στεγαστικά δάνεια για απροσπέλαστα διαμερίσματα, Όλοι οι άνθρωποι με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα να ζουν σε σπίτι, ειδικά σχεδιασμένο και εξοπλισμένο, ώστε να μπορούν να ζουν ανεξάρτητοι και έξω από τα ιδρύματα που πολλές φορές παραπέμπουμε μη έχοντας άλλη λύση.

Κλείνοντας την σύντομη περιγραφή της σημερινής κατάστασης σε βασικούς τομείς παραβίασης δικαιωμάτων αναπήρων, οι κοινωνικοί λειτουργοί νοιώθουν την υποχρέωση να προτείνουν ίσως χιλιοειπωμένες αλλά ανεκπλήρωτες λύσεις. Βασικό για αυτούς είναι η συνειδητοποίηση των προβλημάτων από τα ίδια τα ΑΜΕΑ και τις οικογένειές τους, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και η υποχρέωσή τους για την διεκδίκηση των δικαιωμάτων. Ο αναπροσανατολισμός και η αναβάθμιση της κοινωνικής πολιτικής για ΑΜΕΑ αποτελούν για αυτούς κρίσιμη προτεραιότητα.

Μέσα από ένα πλέγμα σύγχρονων και αποτελεσματικών προγραμμάτων και υπηρεσιών, πρέπει να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας και των ικανοτήτων τους. Κύριες κατευθύνσεις ενός θεσμικού πλαισίου που να κατοχυρώνει

νομοθετικά και ουσιαστικά ότι πρέπει να είναι η αποϊδρυματοποίηση -αποκέντρωση-κοινοτική φροντίδα μέσα από προγράμματα που κυρίως υλοποιεί η Τ.Α, οργανώσεις αναπήρων και φυσικά το κράτος.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Να αναπτυχθούν προγράμματα πρόληψης έγκαιρης διάγνωσης, φυσικής –επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης. Να χρηματοδοτηθούν σχετικές έρευνες, αξιοποιώντας σχεδιασμένες επιδοτήσεις από διεθνείς οργανισμούς(π.χ. ΕΟΚ).
- Θα πρέπει να καλυφθούν τα κενά του συστήματος υγείας στον τομέα φυσικής αποκατάστασης με την ανάπτυξη κέντρων ή κλινικών αποκατάστασης σε εξειδικευμένους τομείς χωροταξικά κατανεμημένα. Απαραίτητη η δημιουργία δικτύου παροχής καθημερινής φροντίδας (πρόγραμμα βοήθειας στο σπίτι με ευθύνη της Τ.Α και επιστημονική σύνδεση με κέντρα κλινικής αποκατάστασης).
- Βασικός στόχος της επαγγελματικής αποκατάστασης θα επιθυμούσαμε πάρα πολύ να ήταν η ένταξη στην αγορά εργασίας (δημόσιο-ιδιωτικό). Θα πρέπει όμως να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για να μπορούν να εργάζονται και μέσα από το σπίτι τους (telegrate) ή σε παραγωγικά κέντρα με κριτήριο τις σοβαρές δυσκολίες ένταξης στην αγορά (βαριά νοητική στέρηση- κινητική αναπηρία).
- Να παρθούν μέτρα ώστε να γίνονται οι απαραίτητες εργονομικές διευθετήσεις για την κατά το δυνατό κατάλληλη κατοικία, την απρόσκοπτη επικοινωνία και την ελεύθερη κίνησή τους σε ιδιωτικούς και δημόσιους χώρους. Να φανεί γενναιόδωρη η πολιτεία στην παροχή στέγης, στα ΑΜΕΑ, ίσως έτσι δεν χρειαστεί να εγκαινιάσει άλλο ίδρυμα χρόνιων παθήσεων.
- Να παρέχεται ουσιαστική στήριξη στο σύνολο των ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις υπηρεσίες ανέργων σε κάθε νομό αξιοποιώντας την σχετική νομοθεσία.

- Να ενισχυθούν ουσιαστικά οι προσπάθειες οργάνωσης ΑΜΕΑ και γονιών και να προωθηθεί η συμμετοχή των φορέων τους στη λήψη των αποφάσεων και την άσκηση της σχετικής πολιτικής.

Τέλος οι κοινωνικοί λειτουργοί και άλλοι κοινωνικοί επιστήμονες είναι επιβεβλημένο να συμμετέχουν σ' όλα τα επίπεδα, τις διαδικασίες και τα όργανα που αποφασίζουν προνομιακή πολιτική για τα ΑΜΕΑ.

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ

Η Διακήρυξη της Μαδρίτης είναι το χειροπιαστό αποτέλεσμα του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για την αναπηρία που πραγματοποιήθηκε στις 20-23 Μαρτίου 2002 στη Μαδρίτη, στο πλαίσιο της ισπανικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και στο οποίο συμμετείχαν περισσότερα από 600 άτομα. Η Διακήρυξη της Μαδρίτης προσδιορίζει το εννοιολογικό πλαίσιο δράσης για το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος ατόμων με αναπηρία σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο και υποδεικνύει συγκεκριμένες προτάσεις προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η αναπηρία είναι ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τα άτομα με αναπηρία έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα όπως και οι «άλλοι» πολίτες. Το πρώτο άρθρο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρώπινων δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ) αναφέρει :

Όλοι οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, όλες οι κοινωνίες πρέπει να αποδείξουν την ποικιλομορφία που υπάρχει μέσα στους κόλπους τους και να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα: ατομικά, πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά, όπως αναγνωρίζονται από τις διάφορες Διεθνείς Συμβάσεις, τη Συνθήκη της Ε.Ε και τους εθνικούς θεσμούς.

Τα άτομα με αναπηρία διεκδικούν ίσες ευκαιρίες και όχι φιλανθρωπία.

Όπως και σε άλλες περιοχές του κόσμου, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διανύσει ένα μακρύ δρόμο κατά τις τελευταίες δεκαετίες, από την φιλοσοφία του πατερναλισμού για τα άτομα με αναπηρία σε μια φιλοσοφία που ο έλεγχος για τη ζωή των ατόμων με αναπηρία ασκείται από τα ίδια τα άτομα αυτά. Οι προηγούμενες προσεγγίσεις, βασισμένες στον οίκτο και την ανικανότητα των ατόμων με αναπηρία, σήμερα θεωρούνται απαράδεκτες. Η έμφαση έχει μετατοπιστεί από την αποκατάσταση του ατόμου με σκοπό την «ενσωμάτωσή» του στην κοινωνία, σε μία παγκόσμια φιλοσοφία που εκσυγχρονίζει και αλλάζει την κοινωνία προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες του συνόλου του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρία. Τα άτομα με αναπηρία διεκδικούν ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση σε όλα τα κοινωνικά αγαθά: εκπαίδευση, απασχόληση, νέες τεχνολογίες, υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες, αθλητισμός και ψυχαγωγία, κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών.

Τα εμπόδια που υπάρχουν στην κοινωνία οδηγούν στην διάκριση και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι κοινωνίες μας είναι με τέτοιο τρόπο οργανωμένες, ώστε συχνά είναι αδύνατο τα άτομα να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Τα στατιστικά στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας δείχνουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν πολύ χαμηλά ποσοστά εκπαίδευσης και απασχόλησης. Αυτό οφείλεται επίσης στο μεγάλο αριθμό ατόμων με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα σε συνθήκες πραγματικής φτώχειας, συγκριτικά με τους πολίτες χωρίς αναπηρία.

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού.

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού και μόνο οι πολιτικές που σέβονται και λαμβάνουν υπόψη τους αυτή την ανομοιογένεια μπορούν να λειτουργήσουν και να αποδώσουν. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να επιδείξουν οι κοινωνίες στα άτομα βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης και στις οικογένειες αυτών, καθώς είναι η πιο ξεχασμένη ομάδα ατόμων με αναπηρία. Επίσης, οι γυναίκες με αναπηρία και τα άτομα με αναπηρία από εθνικές μειονότητες συχνά αντιμετωπίζουν διττή ή και πολλαπλή διάκριση, η οποία απορρέει από την αλληλεπίδραση της διάκρισης που οφείλεται στην αναπηρία και της διάκρισης λόγω φύλου ή εθνικής προέλευσης. Για τα κωφά άτομα η αναγνώριση της νοηματικής γλώσσας αποτελεί θεμελιώδες ζήτημα.

Καταπολέμηση της διάκρισης + Θετικά μέτρα δράσης = κοινωνική ένταξη

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζει ότι προκειμένου να επιτευχθεί ισότητα για τα άτομα με αναπηρία πρέπει το δικαίωμα για τη διακριτική μεταχείριση για λόγους αναπηρίας να συμπληρωθεί από το δικαίωμα απολαβής μέτρων που θα διασφαλίζουν την ανεξαρτησία, την ένταξη και τη συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνική ζωή. Αυτή η σύνθετη, πολυδιάστατη προσέγγιση αποτελεί την κατευθυντήρια αρχή του συνεδρίου της Μαδρίτης που έφερε κοντά περισσότερους από 600 συνέδρους τον Μάρτιο του 2002.

Στη Διακήρυξη καταθέτει γραπτώς το όραμά της, προσδιορίζοντας το εννοιολογικό πλαίσιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος των ατόμων με Αναπηρία σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΕΑ).

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (ΕΣΑΕΑ)

ΤΙ ΕΙΝΑΙ

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία είναι ο τριτοβάθμιος κοινωνικοσυνδικαλιστικός φορέας του αναπηρικού κινήματος της χώρας. Ιδρύθηκε το 1989 από οργανώσεις ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, προκειμένου να υπερασπιστεί θέματα κοινού ενδιαφέροντος για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας και να αποτελέσει έναν ανεξάρτητο και ισχυρό φορέα εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στην ελληνική πολιτεία και κοινωνία.

Σήμερα η Εθνική Συνομοσπονδία ατόμων με Αναπηρία κατέχει επίσημα τη θέση του κοινωνικού εταίρου σε ζητήματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρία και αγωνίζεται για την προώθηση πολιτικών που συμβάλλουν στην οικονομική, πολιτική, και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ

Αποστολή της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία και η κατοχύρωση των δικαιωμάτων αυτών και των οικογενειών τους. Η αποστολή της πραγματοποιείται με την προώθηση μέτρων πολιτικής και νομοθετικών δεσμευτικών ρυθμίσεων.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ

- ✓ Προωθεί προς τις δημόσιες αρχές τα θέματα που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία
- ✓ Εξασφαλίζει την ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών ίσων ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία

- ✓ Συμβάλλει στην ανάδειξη της διάστασης της αναπηρίας και στην οικοδόμηση της κοινωνικής αλληλεγγύης
- ✓ Συντονίζει τη δράση όλων των φορέων- μελών της, επιδιώκοντας την ανάπτυξη του αναπηρικού κινήματος σε ολόκληρη τη χώρα

Σε εθνικό επίπεδο:

Η Συνομοσπονδία αγωνίζεται για την προστασία και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, την αποδυνάμωση των κοινωνικών προκαταλήψεων και την καταπολέμηση των διακρίσεων που βιώνουν. Επιδιώκει την εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ζωής και τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης και πλήρους ένταξης στην κοινωνία.

Η ΕΣΑΕΑ, ως η πλέον αντιπροσωπευτική αναπηρική οργάνωση, συμμετέχει στα κέντρα λήψης αποφάσεων και εκπροσωπεί τα άτομα με αναπηρία στο διάλογο με την ελληνική πολιτεία. Καταρτίζει σχέδιο δράσης, ασκεί συστηματικό έλεγχο των νομοθετικών ρυθμίσεων και διατάξεων και καταθέτει προτάσεις προς την ελληνική πολιτεία για θέματα όπως: η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, η απασχόληση, η κοινωνία της πληροφορίας, η καθολική πρόσβαση.

Συνακόλουθα έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός εθνικού πολιτικού πλαισίου για την αναπηρία με έμφαση στην ανάδειξη της κοινωνικοπολιτικής διάστασης αυτής. Η πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα πρέπει να λάβει υπόψη της το κοινωνικό μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας, βάσει του οποίου η αναπηρία δε πρέπει να ιδωθεί ως ατομικό αλλά ως κοινωνικό, συλλογικό ζήτημα. Οι περιορισμοί που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία δεν είναι απλώς συνέπεια των δικών τους ατομικών λειτουργικών περιορισμών αλλά συνέπεια της αδυναμίας της κοινωνίας να λάβει υπόψη της τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων αυτών.

Η Συνομοσπονδία προωθεί τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συμμετέχοντας, μεταξύ των άλλων:

- Στην εθνική επιτροπή Οργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων 2004
- Στην Συμβουλευτική Επιτροπή Παραολυμπιακών Αγώνων 2004
- Στην Εθνική Συντονιστική επιτροπή για το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με αναπηρία και την Εκτελεστική Επιτροπή αυτής
- Στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Γ' ΚΠΣ 2000-2006
- Στις Επιτροπές παρακολούθησης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- Στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- Στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής φροντίδας
- Στο Εθνικό Συμβούλιο Διοικητικής Μεταρρύθμισης
- Στις Α' βαθμίδες και Β' βαθμίδες Επιτροπές Ν.2643/98
- Στο Διοικητικό Συμβούλιο του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων
- Σε διοικητικά Συμβούλια Κέντρων Αποθεραπείας και αποκατάστασης, οργανισμών, σε Επιτροπές Υπουργείων, σε ομάδες Διοίκησης Έργων που σχετίζονται με την αναπηρία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε διεθνές επίπεδο, αποτελεί τη μοναδική δομή, η οποία επηρεάζει την πολιτική των κρατών- μελών της σε θέματα αναπηρίας. Ιδιαίτερα μετά την υιοθέτηση της Συνθήκης του Amsterdam και συγκεκριμένα με το άρθρο 13 για την καταπολέμηση των διακρίσεων, είναι ξεκάθαρο ότι τα ζητήματα της αναπηρίας δεν αποτελούν αποκλειστικά προνόμιο της πολιτικής του κάθε κράτους- μέλους αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση παίζει καθοριστικό ρόλο στον τομέα αυτόν.

Η Συνομοσπονδία, συναισθανόμενη τη μεγάλη σημασία των αποφάσεων που παίρνονται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον αντίκτυπο αυτών στη ζωή των ατόμων με αναπηρία, έχει αναγνωρίσει την ανάγκη ενεργούς συμμετοχής σε μία πραγματικά αντιπροσωπευτική ευρωπαϊκή αναπηρική οργάνωση όπως είναι το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία, το οποίο εκπροσωπεί τα άτομα με αναπηρία στο διάλογο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις άλλες ευρωπαϊκές αρχές.

Η Συνομοσπονδία έχοντας ως στόχο τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πολιτισμού πλαισίου για την αναπηρία, επικεντρωμένο στην ισότητα των ευκαιριών και στην καταπολέμηση των διακρίσεων και όχι στην ιδέα που θέλει τα άτομα με αναπηρία παθητικούς αποδέκτες φροντίδας και φιλανθρωπίας, συμμετέχει σε ένα διευρυμένο δίκτυο επαφών με τα Εθνικά Συμβούλια Ατόμων με Αναπηρία των άλλων κρατών- μελών αλλά και των υπό ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών.

Η Συνομοσπονδία με στόχο τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των Εθνικών Συμβουλίων των Ατόμων με Αναπηρία του ευρύτερου γεωπολιτικού χώρου της μεσογείου και των Βαλκανίων, συμμετέχει σε περιφερειακές επιτροπές όπως η Επιτροπή Νοτίου Ευρώπης για την Αναπηρία.

ΟΡΑΜΑ

Πρόγραμμα για την πραγμάτωση του οράματος:

➤ Νομικά μέτρα

Πρέπει να θεσπιστεί νομοθεσία, προκειμένου να αρθούν οι φραγμοί, και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο νέων φραγμών, που μπορεί να αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην εκπαίδευση, την απασχόληση και στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, φραγμοί που δρουν ανασταλτικά στην επίτευξη της κοινωνικής συμμετοχής και αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία. Το άρθρο 13 της Συνθήκης της Ε.Ε για την καταπολέμηση των διακρίσεων επιτρέπει ουσιαστικά, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη λήψη νομικών μέτρων που θα συμβάλουν σε μια Ευρώπη φιλική- χωρίς εμπόδια- για τα άτομα με αναπηρία.

➤ Αλλάζοντας τη στάση της κοινωνίας

Η νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων, έχει αποδειχθεί ότι είναι ένας πετυχημένος τρόπος για την καταπολέμηση των διακρίσεων που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο η νομοθεσία από μόνη της δεν αρκεί. Χωρίς μια δυνατή δέσμευση από ολόκληρη την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένου και της ουσιαστικής συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των οργανώσεων αυτών, η νομοθεσία μπορεί να αποδειχθεί κενή περιεχόμενου. Επίσης, η εκπαίδευση μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στη στήριξη νομοθετικών μέτρων, στην αύξηση της κατανόησης των αναγκών και των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, καθώς και στην καταπολέμηση της προκατάληψης και του στιγματισμού που ακόμη υπάρχει.

➤ Υπηρεσίες που προωθούν την ανεξάρτητη διαβίωση

Για την ίση πρόσβαση και τη συμμετοχή, απαιτείται η διοχέτευση των πόρων να γίνει με τρόπο τέτοιο που να διασφαλίζει τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και το δικαίωμα τους για ανεξάρτητη διαβίωση. Αρκετά άτομα με αναπηρία χρειάζονται υποστηρικτικές υπηρεσίες στην καθημερινή τους ζωή. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι ποιοτικές, βασισμένες στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, ενσωματωμένες στην κοινωνία και όχι διαχωρισμένες από αυτήν. Τέτοιου είδους υποστήριξη είναι σύμφωνη με το Ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο της αλληλεγγύης- ένα μοντέλο που αναγνωρίζει την συλλογική ευθύνη του ενός απέναντι στον άλλο και κυρίως προς τις ομάδες πληθυσμού που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες.

➤ Υποστήριξη των οικογενειών

Οι οικογένειες των ατόμων με αναπηρία- κυρίως των παιδιών με αναπηρία και των ατόμων με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης που δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν τους εαυτούς τους- παίζουν βασικό ρόλο στην εκπαίδευση και την κοινωνική τους ένταξη. Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει να ληφθούν από τις δημόσιες αρχές επαρκή μέτρα για τις οικογένειες, που να επιτρέπουν σ' αυτές να οργανώσουν την υποστήριξή τους προς τα μέλη τους με αναπηρία με τρόπο τέτοιο που να διασφαλίζει την ένταξη αυτών στην κοινωνία.

➤ Ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες με αναπηρίες

Το Ευρωπαϊκό Έτος αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία ώστε να ιδωθεί η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία μέσα από μία νέα προοπτική. Ο κοινωνικός αποκλεισμός που αντιμετωπίζουν δεν μπορεί να ερμηνευθεί μόνο βάσει της αναπηρίας τους αλλά και βάσει του φύλου τους. Η πολλαπλή διάκριση που υφίστανται οι γυναίκες με αναπηρία πρέπει να αντιμετωπιστεί διαμέσου συνολικών μέτρων πολιτικής και θετικών μέτρων δράσης, σχεδιασμένων κατόπιν διαβουλεύσεων με τις ίδιες τις γυναίκες με αναπηρία.

➤ Η διάχυση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές (Mainstreaming)

Τα άτομα με αναπηρία έπρεπε να έχουν πρόσβαση στην υγεία, την εκπαίδευση, τις επαγγελματικές και κοινωνικές υπηρεσίες και σε όλες τις ευκαιρίες που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό. Η εφαρμογή μιας προσέγγισης κοινωνικής ένταξης για τα άτομα με αναπηρία απαιτεί αλλαγές σε

διάφορα επίπεδα της τρέχουσας πρακτικής. Πρώτα απ' όλα, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες και παρέχονται στα άτομα με αναπηρία πρέπει να συντονίζονται σε τομεακό και διατομεακό επίπεδο. Οι ανάγκες της προσβασιμότητας των διαφορετικών κατηγοριών αναπηρίας πρέπει να εξετάζονται κατά την διαδικασία του σχεδιασμού μιας υπηρεσίας, και όχι εκ των υστέρων όταν ο σχεδιασμός έχει ήδη λάβει χώρα. Οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους ποικίλουν και είναι σημαντικό να επινοηθεί μια συνολική δράση, που να λαμβάνει υπόψη το άτομο άλλα και τις επιμέρους πλευρές της ζωής του.

➤ Η απασχόληση ως κλειδί για την κοινωνική ένταξη

Πρέπει να καταβληθούν πολύτιμες προσπάθειες, κυρίως όσον αφορά στην ανοιχτή αγορά εργασίας, ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση. Αυτός είναι από τους πιο σημαντικούς τρόπους αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία και προώθησης της ανεξάρτητης διαβίωσής τους. Αυτό απαιτεί όχι μόνο την κινητοποίηση των Κοινωνικών εταιριών αλλά και των δημόσιων αρχών που πρέπει να ενισχύσουν τα μέτρα που ήδη έχουν λάβει.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Τα μέλη της Ε.Σ.Α.Ε.Α. συμμετείχαν στο ευρωπαϊκό Συνέδριο για την αναπηρία που έγινε στην Μαδρίτη και για το λόγο αυτό μοιράζονται όλοι το ίδιο όραμα παραθέτοντας στην συνέχεια μια σειρά από συγκεκριμένες προτάσεις/ δράσεις προς όλους τους φορείς που έχουν σχέση με το θέμα.

Ευρωπαϊκά και Εθνικά όργανα των κρατών- μελών της Ε.Ε. και των υπό ένταξη στην Ε.Ε. χωρών

Οι δημόσιες αρχές είναι ο βασικός αλλά όχι ο μοναδικός πρωταγωνιστής σε αυτήν τη διαδικασία. Αυτά πρέπει:

- Να επανεξετάσουν το ρόλο της κοινωνίας και τα εθνικά νομικά πλαίσια, στοχεύοντας στην καταπολέμηση των διακρίσεων στο πεδίο της εκπαίδευσης, της απασχόλησης αλλά και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες

- Να υλοποιήσουν μελέτες πάνω στους περιορισμούς και στα εμπόδια που θέτουν οι διακρίσεις, τα οποία περιορίζουν την ελευθερία των ατόμων με αναπηρία και εμποδίζουν την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία, έτσι ώστε να προσδιοριστούν μέτρα που θα διορθώσουν αυτήν την κατάσταση.
- Να επανεξετάσουν το σύστημα των υπηρεσιών και της επιδοματικής πολιτικής για να βεβαιωθούν αν αυτές οι πολιτικές δρουν ενθαρρυντικά, έτσι ώστε τα άτομα να παραμείνουν και να γίνουν αναπόσπαστο μέρος της κοινωνία στην οποία ζουν.
- Να διεξάγουν έρευνες πάνω στη βία και την κακοποίηση που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία, ιδιαιτέρως όταν διαβιούν σε ιδρύματα.
- Να ενισχύσουν τη νομοθεσία σχετικά με την προσπελασιμότητα, ώστε να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν τα ίδια δικαιώματα, όπως και οι «άλλοι» πολίτες, όσον αφορά στην πρόσβαση σε όλα τα δημόσια και κοινωνικά αγαθά.
- Να συμβάλουν στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε παγκόσμιο επίπεδο, συμμετέχοντας ενεργά στο έργο προετοιμασίας μιας διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
- Να συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων αυτών στις αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβάνοντας το ζήτημα της κοινωνικής τους ένταξης στις εθνικές και ευρωπαϊκές αναπτυξιακές συνεργασίες και πολιτικές.

Β. Τοπικές αρχές

Το Ευρωπαϊκό Έτος πρέπει να λάβει χώρα καταρχήν σε τοπικό επίπεδο, εκεί όπου τα ζητήματα είναι απτά στους πολίτες και εκεί όπου οι οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία αλλά και οι για τα άτομα με αναπηρία επιτελούν το μεγαλύτερο έργο. Κάθε προσπάθεια πρέπει να εστιάζεται στην προώθηση, στους τρόπους και στις δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο.

Οι τοπικές αρχές πρέπει να εντάξουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική τους για την εκπαίδευση, την απασχόληση, την στέγαση, τις μεταφορές, την υγεία, και τις κοινωνικές υπηρεσίες, έχοντας κατά νου την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα πληθυσμού, συμπεριλαμβάνοντας τους ηλικιωμένους, τις γυναίκες και τους μετανάστες με αναπηρία.

Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να προετοιμάσει τοπικά σχέδια δράσης, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των ατόμων με αναπηρία και να οργανώσει τις δικές της τοπικές επιτροπές ώστε οι δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Έτους να αποτελέσουν την αιχμή.

Γ. Εργοδότες

Οι εργοδότες πρέπει να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για να συμπεριλάβουν, να διατηρήσουν και να προωθήσουν τα άτομα με αναπηρία στο εργασιακό τους δυναμικό και να σχεδιάσουν τα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες τους βάσει προδιαγραφών ώστε να είναι προβάδισμα στα άτομα με αναπηρία. Πρέπει να επανεξετάσουν τις εσωτερικές τους πολιτικές, ώστε να διασφαλίσουν ότι καμία από αυτές δεν εμποδίζει τα άτομα με αναπηρία από την απόλαυση ίσων ευκαιριών. Οι οργανώσεις των εργοδοτών μπορούν να συμβάλλουν σε αυτές τις προσπάθειες συλλέγοντας παραδείγματα ορθής πρακτικής, που ήδη υπάρχουν.

Δ. Εργατικά συνδικάτα

Τα εργατικά συνδικάτα πρέπει να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για να συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία και επιπλέον να τους διασφαλίσουν την απόλαυση ίσων ευκαιριών στην κατάρτιση και στη διαπραγμάτευση συμφωνιών και συμβάσεων με εταιρίες. Επίσης, τα εργατικά συνδικάτα πρέπει να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της συμμετοχής και

της εκπροσώπησης των εργαζομένων με αναπηρία τόσο εντός των δικών τους οργάνων που λαμβάνουν αποφάσεις όσο και εντός των αντίστοιχων οργάνων που υπάρχουν στις εταιρείες.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΑΜΕΑ: ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ

Η αναφορά στις προσπάθειες που γίνονται από διάφορες οργανώσεις για την μέριμνα των ΑΜΕΑ, αλλά και οι προτάσεις τους είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Όμως είναι εξίσου σημαντική η αναφορά στην στάση της πολιτείας απέναντι σε αυτά τα άτομα, ιδίως στους δύο πιο σημαντικούς τομείς που καθορίζουν την ποιότητα ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες και αυτοί είναι η επαγγελματική αποκατάσταση μαζί με την κοινωνική ένταξη και η εκπαίδευση.

Κατά τη δεκαετία του '90, η πολιτική της αποκατάστασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες εκφράζεται με την ανάπτυξη νέων μορφών ένταξης ή επανένταξης τους στην κοινότητα, στην εργασία, στην οικογένεια. Οι νέες αυτές μορφές αναπτύσσονται ως νέες δομές ενός σύγχρονου συστήματος κοινωνικής προστασίας και αφορούν κυρίως τις μορφές κοινωνικής εταιρίας, της Υποστηριζόμενης εργασίας και της Υποστηριζόμενης διαβίωσης. Η κοινωνική εταιρία εκφράζει μια νέου τύπου κοινωνική επιχείρηση, η οποία λειτουργεί ως μια κερδοσκοπική/ μη κερδοσκοπική εταιρία στην ελεύθερη αγορά με την πλειονότητα των εργαζόμενων σε αυτήν να αποτελείται από ΑΜΕΑ. Η Υποστηριζόμενη Εργασία βασίζεται στην αρχή ότι η εργασία ενός ΑΜΕΑ στην ελεύθερη αγορά είναι δυνατή με την εξατομικευμένη υποστήριξη και κατάρτισή του σε πραγματικές συνθήκες εργασίας μιας επιχείρησης του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα μιας χώρας. Η Υποστηριζόμενη διαβίωση εκφράζει του νέου τύπου μορφή διαβίωσης(ημιανεξάρτητης ή ανεξάρτητης) ενός ΑΜΕΑ σε φυσιολογικές συνθήκες ζωής, σε κατοικίες μέσα στην κοινότητα, εντός της οποίας διάγουν μια συνηθισμένη κοινωνική ζωή. Η μορφή αυτή επιδιώκει την ικανοποίηση των εξατομικευμένων ψυχοκοινωνικών αναγκών του ΑΜΕΑ, στηριζόμενη σε ένα ατομοκεντρικό σχεδιασμό.

Κατάρτιση και απασχόληση

Είναι ευρέως γνωστό, ότι η κατάρτιση που παρέχεται επί σειρά ετών σε Κέντρα Ειδικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΕΚ) αφορά αντικείμενα τα οποία είναι ως επί το πλείστον παραδοσιακά, όπως για παράδειγμα αυτά της κοπτικής- ραπτικής, της πλεκτικής- υφαντικής, και αποτελούν την πλειοψηφία των αντικειμένων κατάρτισης. Αντίθετα αντικείμενα κατάρτισης όπως του βοηθού γραφείου, της βιοτεχνικής παραγωγής που θα ενδιέφεραν ενδεχομένως επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, βιοτεχνιών και εμπορίου αποτελούν την μειοψηφία των αντικειμένων κατάρτισης

Η απουσία ενός σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής των ΚΕΕΚ αποτυπώνεται και στα κριτήρια επιλογής των αντικειμένων κατάρτισης. Ενώ το κριτήριο των ικανοτήτων- δεξιοτήτων του ατόμου με μαθησιακή αναπηρία αποτελεί το βασικό κριτήριο των επαγγελματιών που έχουν ζήτηση στην αγορά, ελάχιστα χρησιμοποιείται. Είναι επίσης γνωστό ότι η ιδέα της πρακτικής άσκησης των καταρτιζόμενων σε χώρους εργασίας δεν τυγχάνει ιδιαίτερης αποδοχής καθώς ελάχιστα ΚΕΕΚ την εφαρμόζουν.

Οι σημαντικότεροι λόγοι μη τοποθέτησης των ΑΜΕΑ σε εργασία εκτιμάται ότι είναι, πλην των μειωμένων τους ικανοτήτων, η κατάρτισή τους σε αντικείμενα μη συμβατά με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας καθώς και η άρνηση της οικογένειάς τους. Η εκτίμηση αυτή αφορά σε όλες τις κατηγορίες ειδικοτήτων εκπαίδευσης. Βέβαια θα πρέπει να διερευνηθεί με συστηματικό τρόπο αφενός, το κριτήριο επιλογής ειδικότητας και αφετέρου, το σύστημα εκπαίδευσης συνολικά του κάθε ΚΕΕΚ, αλλά και η εκπαιδευτική του πολιτική, πριν οδηγηθεί κανείς σε εύκολα συμπεράσματα του τύπου, ότι οι ειδικότητες που απαιτούν χαμηλά ποσοστά μειωμένων ικανοτήτων είναι οι πλέον κατάλληλες για τα ΑΜΕΑ ή ότι οι ειδικότητες αυτές ανταποκρίνονται κατά τον καλύτερο τρόπο στις μειωμένες τους ικανότητες.

Προστατευόμενη εργασία

Ως επακόλουθο της ελλιπούς αυτής εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η τοποθέτηση των ΑΜΕΑ όχι στην ελεύθερη αγορά εργασίας, αλλά σε προστατευόμενη μορφή εργασίας. Η δυνατότητα απασχόλησης των ΑΜΕΑ στα Παραγωγικά Εργαστήρια Προστατευόμενης Εργασίας (ΠΕΠΕ) επιβεβαιώνεται επίσης από το σημαντικό ποσοστό εκείνων που τοποθετούνται σε εργασίες φασόν,

καθώς και σε βοηθητικές εργασίες, κηπουρικής ή υφαντικής. Δυστυχώς στην ελληνική νομοθεσία παραμένει ανενεργή η ίδρυση και λειτουργία ΠΕΠΕ με αποτέλεσμα ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων να απασχολείται σε αυτά, χωρίς σύμβαση εργασίας.

Η δημιουργία των ΠΕΠΕ δεν νοείται να λειτουργήσει ως ανασταλτικός παράγοντας για εκείνα τα άτομα με ειδικές ανάγκες που είναι σε θέση να εργασθούν στην ελεύθερη αγορά, ούτε να υποβαθμίσει τις προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Αντίθετα, μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, αποτελώντας ένα ασφαλές και μόνιμα διαθέσιμο σε κάθε ΑΜΕΑ πλαίσιο εργασίας.

Κοινωνικές εταιρείες

Το Βρετανικό Ινστιτούτο Βιομηχανικής Θεραπείας ορίζει την κοινωνική Εταιρεία σαν μια συνηθισμένη επιχείρηση που είναι διαρθρωμένη, έτσι ώστε να παρέχει προϊόντα και υπηρεσίες υπό φυσιολογικούς όρους και συνθήκες. Παρ' όλα αυτά, η Κοινωνική Εταιρεία έχει μια θεμελιώδη διαφορά από άλλες επιχειρήσεις. Η πλειονότητα των εργαζομένων αποτελείται από ΑΜΕΑ, άτομα που έχουν κάποια μορφή κινητικής, αισθητηριακής, αναπτυξιακής αναπηρίας. Τα άτομα λοιπόν αυτά έχουν ανάγκη από ένα προσεκτικό σχεδιασμό του περιβάλλοντος εργασίας, μια προέκταση αυτού του ορισμού οδηγείται στη διαπίστωση, η οποία προέρχεται μέσα από την εμπειρία και την πρακτική, ότι τα άτομα εργάζονται και υποστηρίζονται καλύτερα, όταν δουλεύουν σε μικρές ομάδες. Κατά συνέπεια, οι κοινωνικές εταιρείες πρέπει να είναι μικρές επιχειρήσεις των 5-10 ατόμων.

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα που προέκυψαν κατά τη συνδιάσκεψη της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Εταιριών, Πρωτοβουλιών Απασχόλησης και Συνεταιρισμών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες ήταν η επεξεργασία ενός κοινού ορισμού των Κοινωνικών Εταιριών στον ευρωπαϊκό χώρο.

Κοινωνική Εταιρία, λοιπόν είναι μια επιχείρηση για την απασχόληση στην αγορά εργασίας ατόμων με αναπηρίες ή άλλες μειονεκτικότητες. Είναι προσανατολισμένη προς την αγορά και χρησιμοποιεί την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για να επιτύχει την κοινωνική της αποστολή. Ακόμη ένας σημαντικός αριθμός των εργαζομένων σε αυτήν είναι άτομα με αναπηρίες ή άλλες

μειονεκτικότητες. Είναι μη κερδοσκοπική εταιρία, τα οικονομικά οφέλη ανακατανέμονται στα μέλη της με τη μορφή μισθών και επανεπενδύσεων στην εταιρεία ενώ φροντίζει για την εξασφάλιση ισότητας μεταξύ των εργαζομένων. Τέλος όταν δεν είναι εφικτό η Κοινωνική Εταιρεία να έχει την οικονομική αυτοδυναμία που είναι απαραίτητη οι κυβερνήσεις οφείλουν να παρέχουν επιδοτήσεις.

Υποστηριζόμενη εργασία

Η βασική ιδέα της υποστηριζόμενης εργασίας στηρίζεται στο αξίωμα ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν να εργασθούν παραγωγικά, εάν τους δοθεί η κατάλληλη βοήθεια στην κατάλληλη στιγμή και στον κατάλληλο χώρο. Το μοντέλο της υποστηριζόμενης εργασίας αποφεύγει την καθιερωμένη αντίληψη περί της προετοιμασίας του ΑΜΕΑ για την επαγγελματική του ένταξη και διερωτάται για την αναγκαιότητα ή τη μακροπρόθεσμη χρησιμότητα της κατάρτισης σε χώρους εκτός πραγματικής εργασίας. Αντίθετα εισάγει ιδέες. Όπως ο προσδιορισμός του αντικειμένου εργασίας που ταιριάζει στις ιδιαίτερες ανάγκες του ατόμου (επαγγελματικό προσανατολισμός), η κατάρτιση μέσα στο χώρο εργασίας του (job training on-site) και η συνεχιζόμενη υποστήριξη. Αποτελεί λοιπόν μια νέα μεθοδολογία και περιγράφει τη διαδικασία ένταξης, κατά την οποία ένα άτομο καθίσταται ικανό να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις μιας αμειβόμενης εργασίας σε ένα κανονικό περιβάλλον στην ελεύθερη αγορά.

Η υποστηριζόμενη εργασία θα μπορούσε να οριστεί ως εξής : η πραγματική εργασία σε πραγματικό χώρο εργασίας με συνεχιζόμενη υποστήριξη που παρέχεται από φορείς κοινωνικών υπηρεσιών. Συνεπώς η επαγγελματική αποκατάσταση επιτυγχάνεται με την ανεύρεση εργασίας και την ανάληψη της εκπαίδευσης του ΑΜΕΑ σε αυτήν, μέσα σε ένα πραγματικό εργασιακό περιβάλλον και όχι με την προετοιμασία για εργασία

Στις Η.Π.Α και στον Καναδά, οι Υπηρεσίες Υποστηριζόμενης εργασίας έχουν εξαπλωθεί ταχύτατα κατά την τελευταία 20ετία. Η σύγκριση των αποτελεσμάτων των υπηρεσιών αυτών με τα αποτελέσματα των παραδοσιακών υπηρεσιών κατάρτισης και αποκατάστασης συνηγορεί θετικά υπέρ του μοντέλου της Υποστηριζόμενης Εργασίας, συμπεράσμα που τεκμαίρεται και από την μακρόχρονη βιωσιμότητά τους. Στη Μ. Βρετανία, η δημιουργία παρόμοιων υπηρεσιών αναπτύχθηκε σχετικά

αργότερα, αποτέλεσμα έντονων προβληματισμών και αμφισβητήσεων των παραδοσιακών μοντέλων αποκατάστασης των ΑΜΕΑ.

Υποστηριζόμενη διαβίωση

Παρ' όλες τις αλλαγές που έχουν γίνει στις υπηρεσίες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες μέσα στα τελευταία 20 χρόνια, η αντίθεση της ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες και εκείνης του υπόλοιπου πληθυσμού παραμένει άκαμπτη. Υπάρχουν αλλαγές που πρέπει να γίνουν, κυρίως στην παροχή υπηρεσιών με σκοπό να βελτιωθούν οι ευκαιρίες που ήδη υπάρχουν για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Μια από τις πιο σημαντικές προσπάθειες αλλαγής παροχής υπηρεσιών, σε διεθνές επίπεδο, είναι αυτή της υποστηριζόμενης διαβίωσης.

Από τις αρχές του '80, στις Η.Π.Α και στην Αγγλία, όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, μια νέα εποχή προαγγελλόταν στην ανάπτυξη των υπηρεσιών για ΑΜΕΑ. Όμως σήμερα 20 χρόνια μετά, τα σπίτια των ΑΜΕΑ μπορεί να είναι συνηθισμένα και σε συνηθισμένους δρόμους, αλλά ο τρόπος ζωής των ανθρώπων που ζουν σε αυτά είναι αρκετά διαφορετικός από τον τρόπο ζωής των άλλων ανθρώπων. Ποια ήταν η κύρια αιτία για αυτήν την εξέλιξη; Ο Simons (1997) περιγράφει τα συκροτήματα ανεξάρτητων κατοικιών σαν μικρά ιδρύματα. Η ιδρυματική πρακτική μεταφέρθηκε εκεί, καθώς οι διευθυντές και το προσωπικό ανέλαβαν τον έλεγχο της καθημερινής ζωής και του ελεύθερου χρόνου κάθε ΑΜΕΑ.

Η Υποστηριζόμενη εργασία δεν είναι απλά ένα άλλο μοντέλο διαβίωσης των ΑΜΕΑ αλλά βασίζεται σε μία σειρά αρχών και αξιών, όπως για παράδειγμα της επιλογής των ΑΜΕΑ για το που θα ζήσουν, με ποιον θα ζήσουν, τι είδους βοήθεια χρειάζονται και τι είδους ζωή τους ταιριάζει. Η βασική αρχή πάνω στην οποία στηρίζεται είναι ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα πρέπει να έχουν τον έλεγχο της ίδιας τους της ζωής, να μπορούν να ενταχθούν πλήρως στο κοινωνικό σύνολο και αρχίζουν να παίζουν ενεργό ρόλο σε όλους τους τομείς της ζωής τους, καθώς τα σπίτια μας αντανακλούν ποιι είμαστε και τι πιστεύουμε σαν αξίες ζωής.

Ένας ορισμός της Υποστηριζόμενης Διαβίωσης θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα εξής:

- Κάθε άτομο διαλέγει που θα ζήσει, με ποιον, ποιος θα τον υποστηρίξει και πως. Τα άτομα κρατούν την δική τους εκμίσθωση ή υποθήκη και έχουν τον έλεγχο των χρημάτων και του νοικοκυριού τους.
- Η δημόσια αρχή που παρέχει ή συντονίζει την κάθε είδους βοήθεια δεν είναι και ταυτόχρονα «ο σπιτονοικοκύρης» των ΑΜΕΑ, ούτε έχει κάποια διοικητική ή οργανωτική σχέση μαζί του.

Ο Collins (1996), αναγνωρίζει πέντε βασικές κατευθυντήριες αρχές που πρέπει να διέπουν την υποστηριζόμενη διαβίωση:

- Τα ΑΜΕΑ πρέπει να εκφράζουν γνώμη για το που και με ποιον θα συγκατοικήσουν.
- Τα ΑΜΕΑ θα πρέπει να έχουν τον έλεγχο των καθημερινών τους ασχολιών.
- Τα ΑΜΕΑ θα πρέπει να υποστηρίζονται με παρόμοιο τρόπο στην καθημερινή τους ζωή και στις συναλλαγές τους, όπως και τα άτομα χωρίς προβλήματα.
- Οι υπηρεσίες που προσφέρονται σε ένα άτομο θα πρέπει να αλλάζουν σύμφωνα με τις ανάγκες του.
- Ο σκοπός της υποστηριζόμενης διαβίωσης θα πρέπει να είναι ανάπτυξη κριτικής σκέψης και σχέσεων με άλλα άτομα.

Υποστηρικτική τεχνολογία

Η ραγδαία επικράτηση της «κοινωνίας των πληροφοριών» από το τέλος του 20ού αιώνα και η διαρκώς επαυξάνουσα και διευρυνόμενη επιρροή της μεταβάλλουν την φύση και την εικόνα της σύγχρονης ζωής. Βασική αρχή των προγραμμάτων της νέας τεχνολογίας της πληροφορικής που απευθύνονται σε άτομα με ειδικές ανάγκες είναι η «εξίσωση ευκαιριών». Στόχος είναι η ενίσχυση των ατομικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και η βελτίωση του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντός τους. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι ανάπτυξη και η επίδειξη εφαρμογών των τεχνολογικών πληροφοριών και τηλεπικοινωνιών, καθώς

και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας της βιομηχανίας της τεχνολογικής υποστήριξης και των ευρωπαϊκών υπηρεσιών προς τα ΑΜΕΑ

Τα άτομα με αναπηρίες σωματικές ή αισθητηριακές έχουν ιδιαίτερο λόγο να ενδιαφέρονται για την πληροφορική και την τηλεπικοινωνία επειδή υπόσχονται βοήθεια που πριν λίγα χρόνια ήταν αδιανόητη. Η υποστηρικτική τεχνολογία συμβάλλει σημαντικότερα στην υπέρβαση χρονικών ή φυσικών εμποδίων, επικοινωνιακών προβλημάτων και εκπαιδευτικών αναγκών, προσφέρει ευκαιρίες για αλλαγή τρόπου ζωής και νοοτροπίας σε άτομα, ομάδες και οικογένειες, επηρεάζει την εκπαίδευση, τη διαβίωση και την επαγγελματική αποκατάσταση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ο Η/Υ χρησιμοποιείται ως εκπαιδευτικό, λειτουργικό ή και επαγγελματικό εργαλείο. Έτσι βελτιώνεται η ζωή του χρήστη με την υποβοήθηση κάποιας μορφής επικοινωνίας, δηλαδή με μεθόδους και τεχνικά μέσα που χρησιμοποιούνται για να αναπτυχθεί ή να ενισχυθεί κάποιας μορφής μειονεξία για παράδειγμα της ομιλίας (επαυξητική επικοινωνία – augmentative communication).

Η Υποστηρικτική Τεχνολογία καθιστά δυνατή την εξυπηρέτηση, παρακολούθηση και διαβίωση ατόμων που σε άλλες εποχές θα ήταν σε ιδρύματα. Για παράδειγμα, συστήματα τηλε-ειδοποίησης, συνδεδεμένα με ιατρικά κέντρα ή κοινωνικές υπηρεσίες (κατ' οίκον εξυπηρέτηση- home care technology). Ακόμη άτομα με σοβαρές κινητικές αναπηρίες βοηθούνται να χρησιμοποιούν οίκο-συσκευές μόνοι τους με τη χρήση ενός διακόπτη, μέσω της εκπνοής (συστήματα περιβαλλοντικού ελέγχου- physical environment control).

Με την Υποστηρικτική τεχνολογία, τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν να εκμεταλλευτούν νέες ευκαιρίες που διαμορφώνονται για καλύτερη εκπαίδευση και επαγγελματική αποκατάσταση, είτε σε προστατευόμενο εργαστήριο είτε στην ανοιχτή αγορά εργασίας.

Τηλεμάθηση

Η Τηλεμάθηση στηρίζεται στη δυνατότητα της διασύνδεσης του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος με το περιβάλλον του ατόμου στο οποίο ζει. Η μάθηση από απόσταση είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη μέθοδο της επικοινωνίας που χρησιμοποιείται, ακολουθώντας από την αρχή τις σχετικές με αυτήν τεχνολογικές εξελίξεις: α) ηχητική επικοινωνία (ραδιόφωνο), β)οπτική επικοινωνία (τηλεόραση), γ) ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δ) ψηφιακά συστήματα.

Η αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας της πληροφορικής προς την κατεύθυνση της υποστήριξης των ατόμων με μαθησιακές αναπηρίες επιτυγχάνεται συνήθως με προγράμματα και δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τα εξής:

- I. Εκπαιδευτικά προγράμματα για το ανθρώπινο δυναμικό των κοινωνικών υπηρεσιών στην αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας.
- II. Μικρο- ηλεκτρονικό εργαστήριο για την αξιολόγηση των λειτουργικών ικανοτήτων ατόμων με αναπηρία, των δυνατοτήτων χρησιμοποίησης τεχνολογικών βοηθημάτων και του επαγγελματικού τους προσανατολισμού.
- III. Λειτουργία τράπεζας πληροφοριών για τις πηγές, τα βοηθήματα πληροφορικής και τα δίκτυα που υπάρχουν σε τοπικό και διεθνές επίπεδο προς εξυπηρέτηση των οργανώσεων και των άμεσα ενδιαφερομένων
- IV. Ανάπτυξη και εξελληνισμός λογισμικού για την διευκόλυνση του έργου και του προσωπικού των κοινωνικών υπηρεσιών και των εξυπηρετούμενων από αυτές.
- V. Κοινές δραστηριότητες και συνεργασία με τοπικούς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς για μορφωτικές ανταλλαγές, έρευνες, μελέτες και άλλα προγράμματα.

Η μάθηση από απόσταση έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Προσαρμόζεται στις δεξιότητες και ικανότητες του εκπαιδευόμενου,
- Παρέχει τη δυνατότητα προσαρμογής στις ιδιαίτερες ανάγκες του, ειδικά σε σχέση με το χρόνο και το χώρο,
- Συμβάλλει στην ανάπτυξη οικονομίας και ελέγχου,
- εφαρμόζεται σε διαφορετικές φάσεις(αρχική ή συνεχή μάθηση)

Τα μειονεκτήματα της τηλεμάθησης είναι:

- απομόνωση,
- έλλειψη ανθρώπινης επαφής,
- μη ανταπόκριση σε πρακτικά ζητήματα,
- μη προσαρμογή των τεχνολογικών μέσων στις ανάγκες των ατόμων όλων των κατηγοριών μαθησιακής αναπηρίας,
- η απαιτούμενη υψηλή αρχική επένδυση για ανάπτυξη και εξοπλισμό.

Η τηλεμάθηση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την τηλεργασία, την εργασία δηλαδή από απόσταση μέσω Η/Υ, καθώς ο εκπαιδευόμενος αποκτά εμπειρία και γνώση των εργαλείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή της .

Τηλεργασία

Οι άνθρωποι αναζητούν την καινοτομία, ιδιαίτερα στην οργάνωση της εργασίας. Η τηλεργασία που σχετίζεται με την επεξεργασία στοιχείων, την τηλεπικοινωνία και τη νέα οργάνωση εργασίας ήταν μια σημαντική καινοτομία στη δεκαετία του '80. Ειδικότερα η τηλεργασία παρέχει τη δυνατότητα σε ένα ΑΜΕΑ να λειτουργήσει ως οικονομική οντότητα, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου οι ευκαιρίες ανοιχτής απασχόλησης είναι περιορισμένες ή σε άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στη μετακίνησή τους.

Τα πλεονεκτήματα της τηλεργασίας είναι τα ακόλουθα:

- ευελιξία εφαρμογών,
- μείωση του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων,
- νέες ευκαιρίες απασχόλησης, παροχή ευκαιριών για τοπική ανάπτυξη σε απομακρυσμένες περιοχές,
- μείωση δαπανών μετακίνησης,
- βελτίωση κοινωνικοποίησης με την επαγγελματική ένταξη.

Από την άλλη πλευρά, τα μειονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- νομικές δυσκολίες που προκαλούνται από την έλλειψη νομοθεσίας,
- προβλήματα σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση των τηλεεργαζόμενων,

- υψηλό κόστος των μέσων επικοινωνίας,
- υπέρβαση του ωραρίου εργασίας.

Η τηλεργασία προσφέρει μια ευκαιρία αποκατάστασης των ΑΜΕΑ, χωρίς να αποτελεί πιθανόν μια λύση για την πλειοψηφία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, αλλά τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις έχει να επιδείξει σημαντικά αποτελέσματα. Εξάλλου, όπως η παγκόσμια εμπειρία έχει υποδείξει, τα ΑΜΕΑ δεν χρειάζονται ειδικά ιδρύματα διαμονής, πολυδάπανα και αναποτελεσματικά, αλλά αντίθετα χρειάζονται ευκαιρίες ισότιμης ένταξης στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

ΔΡΑΣΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Η επαγγελματική κατάρτιση, η πρόσληψη και η διατήρηση της θέσης εργασίας, η προαγωγή και η εξέλιξη του εργαζόμενου ατόμου με αναπηρία, καθώς και η προστασία του από καταχρηστικές απολύσεις ή εμπόδια πρόσβασης στο χώρο εργασίας του, αποτελούν τις βασικές και απαραίτητες συνιστώσες κάθε σύγχρονης πολιτικής στρατηγικής υπέρ των ατόμων με αναπηρίες. Για την προώθηση των πολιτικών, καθώς και την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία έχουν γίνει σταθερά και ικανοποιητικά βήματα από πλευράς της ελληνικής πολιτείας και από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα: «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά εργασίας» που βασίστηκε στο Β' ΚΠΣ. Με βάση αυτό υλοποιήθηκαν ολοκληρωμένα προγράμματα που απευθύνθηκαν σε άτομα με αναπηρίες και στα οποία ωφελήθηκαν 12.826 με συνολικό κόστος 20.6 Δις δρχ. Επίσης, μέσα ΑΠΟ ΤΟ Επιχειρησιακό πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκαν, για την ίδια περίοδο, έργα εργονομικών διευθετήσεων σε κτίρια των Δημοσίων Υπηρεσιών, με στόχο τη διευκόλυνση πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες. Συνολικά χρηματοδοτήθηκαν 18 έργα από το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης με συνολικό κόστος 745 εκ. Δρχ.

Για τα άτομα με ψυχικές ασθένειες, στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ, έγινε και ολοκληρώνεται το πρόγραμμα « Ψυχαργός», το οποίο περιλαμβάνει δράσεις αποασυλοποίησης, όπως η λειτουργία ξενώνων αυτόνομης διαβίωσης, η επαγγελματική κατάρτιση και η εκπαίδευση στελεχών ψυχικής υγείας. Από αυτό ωφελήθηκαν συνολικά 943 ψυχικά ασθενείς και εκπαιδεύτηκαν 886 στελέχη. Το συνολικό κόστος του προγράμματος ανήλθε σε 11,6 δις δρχ.

Ως συντονιστής όλων των συναφών δράσεων που εντάσσονται στο πεδίο πολιτικής 2 του Γ' ΚΠΣ αλλά και ως συντονιστής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εστιάζει την πολιτική του για τα άτομα με αναπηρίες στα εξής σημεία:

1) Εξατομικευμένη προσέγγιση

Ο ενδιαφερόμενος προσέρχεται στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, όπου κατ' αρχήν γίνεται καταγραφή στο μητρώο ανέργων, εφόσον οι ωφελούμενοι δεν είναι ήδη εγγεγραμμένοι, και στην συνέχεια παραπέμπεται στους εξειδικευμένους επαγγελματικούς συμβούλους παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτής της εξατομικευμένης προσέγγισης αναπτύσσεται ένα πλέγμα συνεργασίας με τον κάθε ενδιαφερόμενο, έτσι ώστε να γίνεται η σωστή διάγνωση των ιδιαίτερων αναγκών του ως προς το επάγγελμα ή την κατάρτιση που το άτομο με αναπηρία ζητά να λάβει. Ο προβλεπόμενος εργασιακός σύμβουλος μπορεί επίσης να αναζητήσει εργοδότη και να μεσολαβήσει για την πρόσληψη.

2) Εφαρμογή του σχεδίου κοινωνικής ενσωμάτωσης (μεινστριμινγκ) στα προγράμματα κατάρτισης

Τα άτομα με Αναπηρίες μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στα προγράμματα κατάρτισης του «γενικού πληθυσμού», και έτσι να προωθείται η κοινωνική τους ενσωμάτωση από το στάδιο ακόμα της κατάρτισης, γεγονός που συμβάλλει σημαντικά στην τόνωση της αυτοπεποίθησής τους. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα στα άτομα με αναπηρίες να παρακολουθήσουν προγράμματα κατάρτισης που είναι κοντά στα ενδιαφέροντά τους. Ήδη στην προκήρυξη προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης 2001 έχει προβλεφθεί η συμμετοχή δύο τουλάχιστον ατόμων σε κάθε πρόγραμμα από τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες του πληθυσμού και από αυτό αναμένεται να ωφεληθούν ιδιαίτερα άτομα με κινητικά προβλήματα.

3) Συνεχής παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών

Αυτές θα λειτουργήσουν αυτόνομα, χωρίς δηλαδή να συνδέονται με τις παροχές κατάρτισης. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σε όποιον τις έχει ανάγκη, ανεξάρτητα εάν παρακολουθεί πρόγραμμα κατάρτισης ή όχι, και έχουν ως στόχο τους την ενδυνάμωση και την εμπύχωση του Ατόμου με Αναπηρία.

4) Εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων

Τα προγράμματα αυτά συμπεριλαμβάνουν προκατάρτιση, κατάρτιση, προώθηση στην απασχόληση καθώς και Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες και αφορούν τα άτομα με βαριές αναπηρίες, όπως για παράδειγμα νοητική στέρηση και άλλες κατηγορίες που δεν μπορούν να ενταχθούν σε προγράμματα κατάρτισης του « γενικού πληθυσμού».

5) Προώθηση στην απασχόληση

Ο ΟΑΕΔ επιχορηγεί τους εργοδότες για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, με αυξημένη επιδότηση για τα άτομα με αναπηρίες. Επίσης χρηματοδοτεί τα ίδια τα άτομα με αναπηρίες για τη σύσταση και λειτουργία δικής τους επιχείρησης ή συνεταιρισμού.

6) Προώθηση ίσων ευκαιριών των ατόμων με αναπηρίες και στις νέες τεχνολογίες

Μέσα στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας υπάρχουν ειδικές δράσεις για την κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία στις βασικές δεξιότητες της πληροφορικής. Επίσης προβλέπεται η δημιουργία και εξέλιξη προγραμμάτων τηλε-εκπαίδευσης και τηλε-κατάρτισης.

7) Ψήφιση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου (Ο ν. 2643/98 και η τροποποίησή του)

Σύμφωνα με το ν. 2643/98, προστατευόμενα άτομα στην κρατική μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών, είναι τα άτομα με αναπηρίες καθώς και κοντινοί συγγενείς τους. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην πρόσφατη τροποποίηση του νόμου, με τα άρθρα 31 και 32 του ν. 2656/2001, στην οποία αξιοποιείται επαρκώς η εμπειρία της πρώτης εφαρμογής του καινοτόμου νόμου 2643/98, ύστερα από συστηματικό διάλογο με τις Ομοσπονδίες των αντιστοίχων φορέων. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις αφορούν και στοχεύουν: στη διασφάλιση του αριθμού των θέσεων των ατόμων με αναπηρίες, στον καθορισμό συγκεκριμένου και ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος για την ολοκλήρωση των προσλήψεων, στην ενίσχυση του συστήματος ελέγχου και εποπτείας όλης της διαδικασίας με τη δημιουργία Κεντρικής Επιτροπής Εποπτείας και Συντονισμού Εφαρμογής και στην κοινωνικά δίκαιη και ισόρροπη κατανομή των διαθέσιμων θέσεων μεταξύ των προστατευόμενων κατηγοριών.

Η ΑΔΥΝΑΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν άνθρωπο με ιδιαίτερες ανάγκες και γενικά οι ανάπηροι στις μέρες μας, είναι η δύσκολη και η αδύνατη πρόσβαση τους σε δημόσιες υπηρεσίες.

Δυστυχώς σε όλες σχεδόν τις υπηρεσίες αυτές υπάρχουν σκάλες που εμποδίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες να εισαχθούν σε αυτά τα κτίρια. Και όπως βλέπουμε στις μέρες μας οι άνθρωποι με σωματικές αναπηρίες αυξάνονται. Οι αιτίες ποικίλουν και δυστυχώς η κατάσταση δυσχεραίνει όταν, όπως είπαμε, δεν τους επιτρέπεται η πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες.

Γι' αυτό πρέπει να κατασκευαστούν ειδικές ράμπες ώστε τα άτομα αυτά να μπορούν να μετακινούνται ευκολότερα, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο δείχνουν πως οι άνθρωποι αυτοί δεν ανήκουν στο κοινωνικό σύνολο και έτσι δημιουργούνται ψυχολογικά προβλήματα εξαιτίας του παραγκωνισμού τους. Αυτό όμως δεν μπορούν να συνειδητοποιήσουν οι «μεγάλοι» του κράτους. Και αποτελεί ντροπή. Οι μηχανικοί που χτίζουν μεγαλόπρεπα και εντυπωσιακά κτίρια χωρίς να σκέφτονται πως υπάρχουν και άλλες ανάγκες θα πρέπει να σκέφτονται τις ράμπες.

Άλλωστε όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να μετέχουν στο κοινωνικό σύνολο. Παρ' όλο που η μοίρα τους, τους έφερε σ' αυτήν την δύσκολη κατάσταση εμείς δεν πρέπει και δεν έχουμε το δικαίωμα να τους αποκλείσουμε, αντιθέτως χρειάζονται πολύ υποστήριξη.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

Το άρθρο **21** ορίζει ρητά ότι το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία της αναπηρίας. Κατά συνέπεια, η Πολιτεία οφείλει, με την λήψη συγκεκριμένων νομοθετικών, θεσμικών και διοικητικών μέτρων, να εκδηλώνει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Σύμφωνα με το άρθρο **26**, τα ανθρώπινα δικαιώματα των κωφών και βαρήκοων ατόμων, ως μελών του κοινωνικού συνόλου, τελούν, όπως και όλων των άλλων πολιτών, υπό την εγγύηση του Κράτους και τα όργανά του υποχρεούνται να διασφαλίζουν την άσκησή τους χωρίς εμπόδια.

Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των πολιτών (άρα και των αναπήρων οποιασδήποτε κατηγορίας) από το Κράτος αποβλέπει στην πραγματοποίηση της κοινωνικής προόδου με ελευθερία και δικαιοσύνη.

Τέλος το Κράτος έχει το δικαίωμα να αξιώνει από όλους τους πολίτες να εκπληρώνουν το χρέος της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.

Συμφώνα με το άρθρο **26** του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, κάθε ανάπηρο άτομο (άρα και κάθε κωφό ή βαρήκοο άτομο), ανεξάρτητα από την προέλευση και τη φύση της αναπηρίας του, πρέπει να απολαμβάνει συγκεκριμένων πρόσθετων ευεργετημάτων με σκοπό να ευνοηθεί η επαγγελματική και κοινωνική του ένταξη.

Τα ευεργετήματα αυτά πρέπει να αφορούν, ανάλογα με τις δυνατότητες των ενδιαφερόμενων, την επαγγελματική κατάρτιση, την εργονομία, τη δυνατότητα πρόσβασης, την κινητικότητα, τα μεταφορικά μέσα και την κατοικία.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΑΠΟ ΤΟΝ Ο.Η.Ε.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο. Η. Ε) έχει αναγνωρίσει τα θεμελιώδη δικαιώματα των ΑΜΕΑ με δύο αποφάσεις / διακηρύξεις της Γενικής του Συνέλευσης:

α) την **2856/20-12-71**, που αναφέρεται ειδικά στα δικαιώματα των πνευματικά καθυστερημένων παιδιών, και

β) την **3447/9-12-75**, που αναφέρεται γενικά στα δικαιώματα των αναπήρων ατόμων.

Παρατίθενται ενδεικτικά μερικά αποσπάσματα από την διακήρυξη αυτή, που έχουν, κατά τη γνώμη μας, ιδιαίτερη σημασία για τα ΑΜΕΑ και χαρακτηρίζουν το πνεύμα και τους σκοπούς της διακήρυξης:

- «Τα ανάπηρα άτομα έχουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα όπως οι άλλοι άνθρωποι.»
- «Τα ανάπηρα άτομα έχουν δικαίωμα για ιατρική, ψυχολογική και λειτουργική μεταχείριση.»
- «Τα ανάπηρα άτομα έχουν δικαίωμα για οικονομική και κοινωνική ασφάλιση και για ένα καθώς πρέπει επίπεδο ζωής.»
- «Τα ανάπηρα άτομα έχουν δικαίωμα οι ειδικές ανάγκες τους να λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα επίπεδα του οικονομικού και κοινωνικού σχεδιασμού.»
- «Τα ανάπηρα άτομα έχουν το δικαίωμα να ζουν με τις οικογένειές τους ή με τους θετούς γονείς τους και να λαμβάνουν μέρος σε όλες τις κοινωνικές, δημιουργικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες.»
- «Κανένα ανάπηρο άτομα δεν θα υπόκειται, όσον αφορά την κατοικία του, σε διαφορετική μεταχείριση, άλλη από εκείνη που απαιτείται από την κατάσταση του ή από τη βελτίωση της. Εάν η παραμονή ενός αναπήρου σε ένα ειδικό ίδρυμα είναι απαραίτητη, το περιβάλλον και οι συνθήκες ζωής σ' αυτό θα είναι όσο το δυνατό πλησιέστερες με εκείνες της κανονικής ζωής ενός συνομηλίκου του.»

ΕΡΓΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ ΧΩΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΜΕΑ

(Αποφάσεις Υπ. Εργασίας 446/95)

Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο ΟΑΕΔ συμμετέχει στη δαπάνη του εργοδότη για την εργονομική διευθέτηση του χώρου εργασίας ενός ατόμου με ειδικές ανάγκες σε ποσοστό 90% της συνολικής δαπάνης, χωρίς όμως να υπερβαίνει το ποσό των 200.000 δρχ., με σκοπό να γίνουν οι απολύτως απαραίτητες διευθετήσεις προκειμένου να διευκολυνθεί η απασχόληση του αναπήρου ατόμου και να γίνει αυτή πιο άνετη, πιο ασφαλής και πιο παραγωγική.

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΜΕΑ

(Απόφαση Υπ. Εργασίας 33734/95)

Σύμφωνα με όσα ορίζει η ανωτέρω απόφαση, Ιδιωτικές Επιχειρήσεις, Επιχειρήσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κοινής Ωφέλειας, Συνεταιρισμών, Επαγγελματικών σωματείων και Ενώσεων που προσλαμβάνουν και απασχολούν ΑΜΕΑ με τις διαδικασίες του Ν. 1648/86, όπως τροποποιήθηκε, επιχορηγούνται από τον ΟΑΕΔ με ποσά που κυμαίνονται από 3000 έως 5000 δρχ. την ημέρα για τα δύο πρώτα χρόνια απασχόλησης.

Η 159/82 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΑ

Με τον νόμο **1556/85** κυρώθηκε η ανωτέρω Διεθνής Σύμβαση Εργασίας, η οποία ισχύει πλέον ως νόμος του Κράτους, που αφορά την επαγγελματική επαναπροσαρμογή και απασχόληση των ΑΜΕΑ όλων των κατηγοριών.

Σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή, η χώρα μας πρέπει:

1) Να θεωρεί ότι ο σκοπός της επαγγελματικής επαναπροσαρμογής είναι να επιτρέψει στα ΑΜΕΑ να βρουν και να διατηρήσουν μια κατάλληλη απασχόληση, να εξελιχθούν επαγγελματικά και έτσι να διευκολύνει την ένταξη ή επανένταξή τους στην κοινωνία.

2) Να εφαρμόζει τις διατάξεις της σύμβασης προσαρμοσμένες στις εθνικές συνθήκες και ανάγκες και την εθνική πρακτική.

3) Να εφαρμόζει πολιτική στηριζόμενη στην αρχή της ισότητας των ευκαιριών για τα ΑΜΕΑ.

4) Να παρέχει και να αξιοποιεί υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, τοποθέτησης, απασχόλησης και άλλες συναφείς υπηρεσίες.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

(Ν. 1078/80, Ν.1914/90, Ν.2065/92)

A. Αγορά ακινήτων

Η φορολογική νομοθεσία προβλέπει ορισμένες φορολογικές απαλλαγές και εκπτώσεις για τα ΑΜΕΑ όλων των κατηγοριών υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, τα ΑΜΕΑ που είναι άγαμα και παρουσιάζουν αναπηρία από διανοητική υστέρηση ή φυσική αναπηρία, σε ποσοστό τουλάχιστον 67%, απαλλάσσονται του φόρου μεταβίβασης για αγορά οικίας ή διαμερίσματος ή οικοπέδου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος. Η απαλλαγή δεν παρέχεται για ολόκληρο το ποσό της αγοραίας αξίας του ακινήτου αλλά και για ένα σημαντικό μέρος αυτής.

B. Εκπτώσεις από το φορολογητέο εισόδημα

Πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία 67% και άνω από διανοητική υστέρηση ή φυσική αναπηρία δικαιούνται εκπτώσεως 940.000 δρχ. από το φορολογητέο εισόδημά τους.

Επίσης εκπίπτει, ως δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά, ποσό 500.000 δρχ. για τον ίδιο το φορολογούμενο και για κάθε ένα από τα πρόσωπα που συνοικούν και τον βαρύνουν, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία 67% και άνω από νοητική υστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση.

Τέλος, τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των ανωτέρω προσώπων προστίθενται στις δαπάνες του φορολογούμενου τον οποίο βαρύνουν.

Γ. Εκπτώσεις επί κληρονομιών και κληροδοσιών

Εάν ο κληρονόμος ή κληροδόχος παρουσιάζει αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική υστέρηση ή φυσική αναπηρία, από την αξία της κληρονομικής μερίδας τους εκπίπτει και δεν φορολογείται ποσό κυμαινόμενο από 130.000 έως 2.000.000 δρχ., ανάλογα με την κατηγορία στην οποία υπάγεται. Ειδικά δε για ΑΜΕΑ των οποίων η αναπηρία υπερβαίνει το 67% και που στερούνται εισοδήματος ή

οποιοδήποτε άλλου περιουσιακού στοιχείου, από την αξία της κληρονομικής τους μερίδας εκπίπτει και δεν φορολογείται ποσό 10.000.000 δρχ.

➤ ***Αριθμός 824/1987 ΑΠ (Τμήμα Β')***

Ανάπηρος πολέμου ο οποίος έχασε την όραση και των δυο οφθαλμών. προσέλαβε θεραπευνίδα. Οι αποδοχές αυτής κατά την απόλυσή της βαραίνουν τον ανάπηρο και όχι το Ελληνικό Δημόσιο. Το ίδιο συμβαίνει και με την πληρωμή της αποζημίωσής της καθώς και με την σύνταξή του.

➤ ***Αριθμός 708/1998 ΑΠ (Τμήμα Β')***

Οι ανάπηροι προστατεύονται από τις διατάξεις του **ν. 1648/1986**. Στα προστατευόμενα αυτά άτομα περιλαμβάνονται και οι δικηγόροι που είναι ανάπηροι. Αναγκαστική τοποθέτηση δικηγόρων. Επαναφορά απολυθέντων κατά το **ν. δ. 76/1974** και το **ν. 193/1975**. Υποχρεώσεις του νπδδ., όπου επανέρχεται ο υπάλληλος αναφορικά με τους όρους της εργασίας του. Επαναπρόσληψη τυφλού δικηγόρου και υποχρέωση πρόσληψης και βοηθού.

Δεκτή η αναίρεση κατά το άρθρο **559 αρ. 1** του ΚΠολΔ.

➤ ***Αριθμός 2097/1999***

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

(Τμήμα Α')

Αναγκαστική τοποθέτηση αναπήρων και μειονεκτούντων προσώπων στον Δημόσιο Τομέα, βάσει του **Ν. 1648/86**. Αντικατάσταση των προστατευομένων αυτών προσώπων κατόπιν αιτήσεως του εργοδότη. Για την αντικατάσταση του αναγκαστικώς τοποθετηθέντος υπαλλήλου δεν αρκεί η επίκληση

της ακαταλληλότητάς του απ' τον εργοδότη, αλλά η αρμόδια Επιτροπή του άρθρου 8 Ν. 1648/86 πρέπει να αιτιολογήσει ειδικώς την απόφαση περί της αντικαταστάσεώς του και να βεβαιώσει ότι ο αντικαθιστάμενος δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στα καθήκοντα της θέσης του, ούτε σε καμία άλλη θέση της επιχείρησης, παραθέτοντας συγκεκριμένα στοιχεία και περιστατικά που να δικαιολογούν την κρίση της. Περιστατικά. Αντικατάσταση τοποθετηθέντος υπαλλήλου της Αγροτικής Τραπέζης. Αναίρεση της προσβαλλόμενης 3547/94 απόφασης Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία κρίθηκε ότι δεν απαιτείται αιτιολογημένη κρίση της αρμόδιας Επιτροπής.

➤ ***ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2656/2000***

Οι αποφάσεις της αρμόδιας επιτροπής του ν. 1648/1986 περί αποκαταστάσεως των αναπήρων και εν των εν γένει ατόμων με ειδικές ανάγκες πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένες ως προς την συνδρομή στο πρόσωπο του αναπήρου κ. λ. π. της ανυπαίτιας ακαταλληλότητάς του. Η ανωτέρω αιτιολογία και η ορθότητά της ελέγχεται, κατόπιν ασκήσεως σχετικής προσφυγής, από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια (με σημείωση Χ. Νικολαΐδη, στο ΑρχΝ 2001,289).

➤ ***Αριθμός 2973/2001***

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Β΄

Φορολογία Ακίνητης Περιουσίας. Συνταγματική η ρύθμιση που θεσπίζει απαλλαγή για ορισμένη κατηγορία προσώπων, κατά παρέκκλιση από τη συνταγματική επιταγή της συνεισφοράς όλων στα δημόσια βάρη. Κάθε τέτοια ρύθμιση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η επέκτασή της, είτε κατ' επίκληση της αρχής της ισότητας, είτε με τη συναγωγή γενικού κανόνα, σε άλλες περιπτώσεις, οι οποίες τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες και τις οποίες αντιμετώπισε κατ' άλλον τρόπο ο νομοθέτης. Δεν συνάγεται από τις διατάξεις του Συντάγματος ότι επί κοινωφελών ιδρυμάτων που έχουν συσταθεί με διαθήκη, κωδίκελο ή δωρεά υπέρ κοινωφελούς

σκοπού, καθώς και επί των κοινωφελών νομικών προσώπων που έχουν ως σκοπό την περίθαλψη απόρων ασθενών και ηλικιωμένων δεν μπορεί να επιβληθεί φορολογική επιβάρυνση εν γένει, ούτε ότι ο λόγω της φορολογίας περιορισμός των οικονομικών μέσων προς εκπλήρωση των κοινωφελών αυτών σκοπών αντιβαίνει στις συνταγματικές διατάξεις. Συνταγματικές οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2459/1997, οι οποίες δεν αντίκεινται ούτε στη νομοθεσία της Ε.Ε. Απορρίπτεται η αναίρεση που ασκήθηκε κατά της υπ' αριθμόν 5159/1999 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

➤ *Αριθμός 2523/2004*

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Άτομα με ειδικές ανάγκες και άδεια ίδρυσης ειδικού σχολείου. Το Κράτος είναι υποχρεωμένο να διασφαλίσει την παροχή επαρκούς και υψηλής ποιότητας ειδικής εκπαίδευσης στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Είναι επιτρεπτή, κατόπιν υποβολής αίτησης, ίδρυση και λειτουργία ειδικού ιδιωτικού σχολείου. Αντίθετη μειοψηφία. Αναιτιολόγητη η απόρριψη του αιτήματος χορήγησης στην Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ειδικού ιδιωτικού σχολείου. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Προκηρύχθηκε από τη Γενική Συνέλευση Των Ηνωμένων Εθνών Στις 9 Δεκεμβρίου 1975(απόφαση3447).Η Γενική Συνέλευση, Έχοντας υπόψη, την εγγύηση των Κρατών - μελών των Ηνωμένων Εθνών, από τον καταστατικό χάρτη να αναλάβει, από κοινού και χωριστά, δραστηριότητα σε συνεργασία με τον Οργανισμό για να προάγει υψηλότερο βιοτικό επίπεδο ζωής πλήρη απασχόληση και συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής προόδου και ανάπτυξης, επιβεβαιώνοντας την πίστη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις βασικές ελευθερίες και στις αρχές της ειρήνης, της αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου και της κοινωνικής δικαιοσύνης που προκηρύχθηκε στον καταστατικό χάρτη, ανακαλώντας τις αρχές της Παγκόσμιας Διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των διεθνών συμβολαίων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού και τους κανόνες που ήδη έχουν ορισθεί για κοινωνική πρόοδο στα συντάγματα, στις συμβάσεις, στις συστάσεις και στις αποφάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, της ΟΥΝΕΣΚΟ, του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά και άλλων αρμόδιων οργανισμών, τονίζοντας ότι η Διακήρυξη για Κοινωνική Πρόοδο και Ανάπτυξη έχει κηρύξει την αναγκαιότητα για προστασία των δικαιωμάτων και την επιβεβαίωση για την ευημερία και την αποκατάσταση των σωματικά και πνευματικά μειονεκτούντων, έχοντας υπόψη την αναγκαιότητα για συμπαράσταση των πνευματικά καθυστερημένων ατόμων για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων και για προώθηση της ενσωμάτωσής τους στην κανονική ζωή όσο τούτο είναι δυνατόν, γνωρίζοντας ότι μερικές χώρες στο τωρινό στάδιο ανάπτυξής τους μπορούν να προσφέρουν περιορισμένες προσπάθειες γι' αυτό το σκοπό, προκηρύσσει αυτή τη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των Αναπήρων Ατόμων και καλεί για εθνική και διεθνή δραστηριότητα με σκοπό ότι θα χρησιμοποιηθεί σαν κοινή βάση και πλαίσιο αναφορά για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων.

<< 1. Ο όρος «ανάπηρο άτομο» σημαίνει κάθε άτομο ανίκανο να επιβεβαιώσει από μόνο του, ολικά ή μερικά, τις αναγκαιότητες για μια κανονική ατομική και κοινωνική ζωή, εξαιτίας μειωμένων σωματικών ή πνευματικών δυνατοτήτων που έχει εκ γενετής ή όχι.

2. Τα ανάπηρα άτομα θα απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που προβάλλονται σ' αυτή τη Διακήρυξη. Αυτά τα δικαιώματα θα αποδοθούν σ' όλα τα ανάπηρα άτομα, χωρίς οποιαδήποτε εξαίρεση και χωρίς θρησκείας, πολιτικών ή άλλων γνώμων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, οικονομικής κατάστασης, γέννησης ή όποιας άλλης κατάστασης που αφορά το ίδιο το ανάπηρο άτομο ή την οικογένειά του.
3. Τα ανάπηρα άτομα έχουν το κληρονομικό δικαίωμα σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας τους. Τα ανάπηρα άτομα, οποιαδήποτε κι αν είναι η προέλευση, η φύση και η σοβαρότητα των μειονεκτημάτων και ανικανοτητών τους, έχουν τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα με τους συμπολίτες της ίδιας ηλικίας, που συνεπάγεται πρώτα και κύρια το δικαίωμα να απολαμβάνει μια καθώς πρέπει ζωή, όσο το δυνατό κανονική και πλήρη.
4. Τα ανάπηρα άτομα έχουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα όπως οι άλλοι άνθρωποι η παράγραφος 7 της Διακήρυξης των δικαιωμάτων των πνευματικά καθυστερημένων ατόμων που αφορά σε κάθε πιθανό περιορισμό ή καταστολή των δικαιωμάτων των ατόμων αυτών, εφαρμόζεται και για τα πνευματικά ανάπηρα άτομα.
5. Τα ανάπηρα άτομα δικαιούνται να απολαμβάνουν τα μέτρα που σχεδιάστηκαν για να τα καταστήσουν ικανά να γίνουν όσο το δυνατόν αυτοδύναμα.
6. Τα ανάπηρα άτομα έχουν το δικαίωμα για ιατρική, ψυχολογική και λειτουργική μεταχείριση, συμπεριλαμβανομένων προσθετικών και υποβοηθητικών συσκευών, για ιατρική και κοινωνική αποκατάσταση, για εκπαίδευση, για επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση για βοήθεια, για συμβουλευτική, για υπηρεσίες τοποθέτησης σε εργασία και για άλλες υπηρεσίες που θα καταστήσουν ικανά να αναπτύξουν τις ικανότητες και δεξιότητές τους στο ανώτατο όριο και θα επισπεύσουν τη διαδικασία της κοινωνικής ενσωμάτωσης ή επανενσωμάτωσής τους.
7. Τα ανάπηρα άτομα έχουν το δικαίωμα για οικονομική και κοινωνική ασφάλιση και για ένα καθώς πρέπει επίπεδο ζωής. Έχουν το δικαίωμα, σύμφωνα με τις ικανότητές τους, να εξασφαλίσουν και να διατηρήσουν την εργασία ή να ενασχοληθούν με ένα επάγγελμα που να ανταμείβεται, χρήσιμο και παραγωγικό, και να συμμετέχουν σε εμπορικές ενώσεις.
8. Τα ανάπηρα άτομα έχουν το δικαίωμα οι ειδικές ανάγκες τους να λαμβάνονται υπόψη σ' όλα τα επίπεδα του οικονομικού και κοινωνικού προγραμματισμού.
9. Τα ανάπηρα άτομα έχουν το δικαίωμα να ζουν με τις οικογένειές τους ή τους θετούς γονείς και να λαμβάνουν μέρος σ' όλες τις κοινωνικές, δημιουργικές ή ψυχαγωγικές

δραστηριότητες. Κανένα ανάπηρο άτομο δε θα υπόκειται, όσο αφορά την κατοικία του, σε διαφορετική μεταχείριση άλλη από εκείνη που απαιτείται από την κατάσταση του ή από τη βελτίωση αυτής. Εάν η παραμονή ενός αναπήρου ατόμου σε ένα ειδικό ίδρυμα είναι απαραίτητη, το περιβάλλον και οι συνθήκες ζωής σ' αυτό θα είναι όσο το δυνατό πλησιέστερες με εκείνες της κανονικής ζωής ενός συνομηλίκου του.

10. Τα ανάπηρα άτομα θα προστατεύονται από κάθε εκμετάλλευση, κάθε κανονισμό και κάθε μεταχείριση διακριτικής, υβριστικής ή υποβαθμισμένης φύσης.

11. Τα ανάπηρα άτομα θα μπορούν να δεχτούν νόμιμη βοήθεια, όταν τέτοιας βοήθεια αποδειχθεί απαραίτητη για την προστασία των ατόμων τους και της περιουσίας τους. Εάν δικαστικές διαδικασίες έχουν θεσπισθεί εναντίον τους, η νομική διαδικασία που ακολουθείται θα λάβει πλήρως υπόψη τη σωματική και την πνευματική κατάσταση τους.

12. Για κάθε θέμα που αφορά στα δικαιώματα των αναπήρων ατόμων είναι χρήσιμο να ζητείται η συμβουλή των οργανισμών των αναπήρων ατόμων.

13. Τα ανάπηρα άτομα, οι οικογένειές τους και οι κοινότητες θα πληροφορηθούν πλήρως με όλα τα κατάλληλα μέσα για τα δικαιώματα που περιέχονται σε αυτή τη Διακήρυξη.>>

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άρθρο 4

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.
2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Άρθρο 21

2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.
3. Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

Άρθρο 22

1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το κράτος που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζομένου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.

Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

Άρθρο 25

1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου, ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη άσκησή τους.

2. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.

3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.

4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Ο ένας στους δέκα πολίτες της Ε.Ε. πάσχει από κάποια σωματική, διανοητική ή ψυχική αναπηρία. Μέχρι πρότινος, η συνήθης κρατική μέριμνα προσπαθούσε να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση με κοινωνικά μέτρα που, είτε είχαν τη μορφή της φιλανθρωπίας, είτε περιορίζονταν στην παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών φροντίδας στο περιθώριο της κοινωνίας.
2. Τα προβλήματα που αφορούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνική και οικονομική ζωή είναι πολλά και σύνθετα και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας παρέχουν ανεπαρκή υποστήριξη.
3. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες καθίσταται αντικείμενο αποκλεισμού από τη κοινωνία και την εργασία τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Γι' αυτό

μέχρι σήμερα έχει εκδοθεί πληθώρα διεθνών συμβάσεων και ψηφισμάτων που αφορούν την ισότητα ευκαιριών των ατόμων αυτών.

4. Στην εργασία, τα άτομα με ειδικές ανάγκες πλήττονται από ποσοστά ανεργίας δύο και τρεις φορές υψηλότερα από το μέσο όρο, ενώ η διάρκεια ανεργίας είναι γι' αυτά μεγαλύτερη από ο, τι για τον υπόλοιπο πληθυσμό. Πολλά συγκοινωνιακά μέσα, αλλά και δημόσια κτίρια επιμένουν να μην προσφέρουν πρόσβαση ή να τη δυσκολεύουν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πολύς λόγος γίνεται για την κοινωνική ενσωμάτωση των ανθρώπων που ζουν κάτω από συνθήκες αναπηρίας στην κοινωνία. Τα εμπόδια είναι τόσα πολλά που οι άνθρωποι αυτοί εμποδίζονται να κάνουν γνωστή την παρουσία τους. Αξιοσημείωτη είναι η προσπάθεια των κοινωνικών λειτουργών μέσω οργανισμών που μεριμνούν για την ομαλή ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία μας. Η πολιτεία έχει κάνει εξίσου σημαντικά βήματα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Δεν πρέπει όμως να εμμένει στο θεωρητικό κομμάτι αλλά να προχωρήσει σε πράξεις για να ξεπεράσει τα ανυπέβλητα αυτά προβλήματα, αναφέροντας την κοινωνική ενσωμάτωση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την ψυχαγωγία και την μετακίνησή τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Επιστημονικό περιοδικό κοινωνικών λειτουργιών της Ελλάδος « ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ », έτος 9^ο, τεύχος 34^ο, Αθήνα 1994.
2. Εισήγηση στην Ημερίδα « ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ » που οργάνωσε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣΚΛΕ, 15 Απριλίου 1994.
3. Σαρρής Μ. Φράγκου (1998). Υποστηριζόμενη διαβίωση και βιωσιμότητα. Αθήνα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες HORIZON και Υπουργείο Εργασίας.
4. Σαρρής Μ., Παπαθανασίου Μ., Δρίβαλος Γ., Κατσιώρης Ν. (1998) Δίκτυο Προώθησης Προϊόντων Εργαστηρίων ΑμΕΑ με Νοητική Υστέρηση, Αθήνα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες HORIZON και Υπουργείο Εργασίας.
5. Bryan A. (1995) Supported employment quality assurance. Manchester, National Development Team.
6. www.esaea.gr

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

➤ Αριθμός 824/1987 ΑΠ (Τμήμα Β')

➤ Αριθμός 708/1998 ΑΠ (Τμήμα Β')

➤ Αριθμός 2097/1999

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

(Τμήμα Α')

➤ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2656/2000

➤ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2656/2000

➤ Αριθμός 2523/2004

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

